

Wymagania na poszczególne oceny do programu nauczania „Poznać przeszłość” historii dla klasy 3 liceum ogólnokształcącego i technikum – zakres podstawowy

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
Rozdział I. System wiedeński w Europie						
Kongres wiedeński	Cele kongresu Zasady ustanowione na kongresie Nowe granice Święte Przymierze	- stosuje pojęcia <i>kongres wiedeński, Święte przymierze</i> - identyfikuje postacie Aleksandra I Romanowa, Fryderyka Wilhelma III Hohenzollerna, Franciszka I Habsburga - wymienia państwa decydujące na kongresie wiedeńskim - wymienia najważniejsze cechy nowego ładu ustanowionego na kongresie	- stosuje pojęcia <i>zasada restauracji, zasada legitymizmu, zasada równowagi europejskiej</i> - lokalizuje w czasie kongres wiedeński (X 1814 – VI 1815), zawarcie Świętego Przymierza (IX 1815) - lokalizuje w przestrzeni państwa, które odgrywały najważniejszą rolę podczas kongresu wiedeńskiego - identyfikuje postacie Klemensa Metternicha, Charlesa Talleyranda - przedstawia cele zwołania kongresu wiedeńskiego	- stosuje pojęcia <i>system wiedeński, reakcja, „koncert mocarstw”</i> - lokalizuje w czasie „sto dni” Napoleona (III - VI 1815), bitwę pod Waterloo (VI 1815) - lokalizuje w przestrzeni zmiany polityczne wywołane decyzjami kongresu wiedeńskiego - identyfikuje postać Roberta Stewarta Castlereagha - charakteryzuje zasady ustalone na kongresie wiedeńskim - wymienia postanowienia kongresu wiedeńskiego w	- wyjaśnia, jaki wpływ na losy Europy miały zasady polityczne ustanowione na kongresie wiedeńskim - wyjaśnia, jakie znaczenie miało Święte Przymierze dla utrzymania porządku wiedeńskiego - wyjaśnia, dlaczego utrzymano podział polityczny Niemiec i Włoch - przedstawia wpływ idei rewolucyjnych na losy Ameryki Południowej	- ocenia rolę, jaką podczas obrad kongresu wiedeńskiego odegrali Klemens Metternich i Charles Talleyrand - ocenia skutki polityczne decyzji podjętych na kongresie wiedeńskim - ocenia wpływ Świętego Przymierza na losy Europy po kongresie wiedeńskim

		wiedeńskim - wymienia państwa, które stanowiły trzon Świętego Przymierza	- wyjaśnia, na czym polegał i czemu miał służyć system wiedeński - przedstawia podział ziem polskich przeprowadzony na kongresie wiedeńskim - przedstawia okoliczności i cele powstania Świętego Przymierza	sprawie Niemiec i Włoch - omawia zmiany na mapie politycznej Europy wywołane decyzjami kongresu wiedeńskiego		
Nowy czy stary porządek w Europie?	Przeciwko systemowi wiedeńskiemu Ruch odrodzenia narodowego we Włoszech Sytuacja w państwach niemieckich Powstanie dekabrystów Wyzwolenie Grecji Rewolucja lipcowa we Francji Niepodległość Belgii	- stosuje pojęcia <i>risorgimento</i> , <i>karbonariusze</i> , <i>Młode Włochy</i> , <i>monarchia lipcowa</i> - lokalizuje w czasie rewolucję lipcową we Francji (1830) - identyfikuje postać Ludwika Filipa - wymienia państwa, w których w latach 20. i 30. XIX w. doszło do	- stosuje pojęcia, <i>dekabryści</i> , <i>ruch filhellenistyczny</i> - lokalizuje w czasie powstanie dekabrystów (1825), powstanie niepodległej Grecji (1829) - lokalizuje w przestrzeni kraje, w których w latach 20. i 30. XIX w. doszło do wystąpień rewolucyjnych - identyfikuje postacie Giuseppe	- stosuje pojęcia <i>ruch burszów</i> , <i>Związek Północny</i> , <i>Związek Południowy</i> - lokalizuje w czasie wybuch powstania Greków przeciwko Turcji (1821), bitwę pod Navarino (1827), powstanie belgijskie (1830) - lokalizuje w przestrzeni kraje, w których doszło do interwencji armii państw Świętego Przymierza - identyfikuje postacie	- lokalizuje w czasie powstanie karbonariuszy we Włoszech (1820), powstanie Związku Południowego i Związku Północnego (1821), traktat w Adrianopolu (1829), konferencję w Londynie (1831) - przedstawia, w jaki sposób europejscy rewolucjoniści w pierwszej połowie XIX w. łączyli postulaty narodowe	- ocenia, z jakiego powodu europejskie mocarstwa zaangażowały się w konflikt z imperium osmańskim w sprawie greckiej - ocenia rolę państw Świętego Przymierza w tłumieniu ruchów rewolucyjnych w latach 20. i 30. XIX w.

		wystąpien rewołucyjnych - wyjaśnia, kto i dlaczego buntował się przeciwko systemowi wiedeńskiemu	Mazziniego i Mikołaja I - przedstawia cele włoskiego ruchu odrodzenia narodowego - omawia przyczyny i skutki powstania dekabrystów - omawia przyczyny i przebieg rewolucji lipcowej we Francji	Filipa Buonarrotiego, Ottona Wittelsbacha, Karola X, Adolphe'a Thiersa, Wilhelma I, Leopolda I - charakteryzuje działalność włoskiego ruchu odrodzenia narodowego - omawia walkę Belgów o niepodległość	ze społecznymi walk o niepodległość Grecji	
Rewolucja przemysłowa	Od rewolucji agrarnej do industrializacji Rewolucja przemysłowa w Europie Rozwój komunikacji Rewolucja przemysłowa w Stanach Zjednoczonych Skutki rewolucji przemysłowej	- stosuje pojęcia <i>rewolucja przemysłowa</i> , <i>proletariat</i> - lokalizuje w czasie - wyjaśnia, dlaczego transport zyskał w XIX w. tak duże znaczenie - wymienia najważniejsze wynalazki pierwszej połowy XIX w. - wymienia skutki rewolucji przemysłowej	- stosuje pojęcia <i>industrializacja</i> , <i>urbanizacja</i> , <i>społeczeństwo industrialne</i> - lokalizuje w czasie opatentowanie maszyny parowej (1769) i otwarcie pierwszej linii kolejowej (1825) - identyfikuje postacie George'a Stephensona, Samuela Morse'a, Samuela Colta - wymienia rejony Europy, w których rewolucja	- stosuje pojęcie <i>rewolucja agrarna</i> - lokalizuje w czasie pierwszy morski rejs parowca (1813) i założenie Niemieckiego Związku Celnego (1834) - identyfikuje postacie Nicolasa Cugnota, Isaaca Singera - wyjaśnia związek między rewolucją agrarną i rewolucją przemysłową - wyjaśnia, jaki wpływ na rozwój komunikacji miało	- stosuje pojęcie <i>luddyci</i> - lokalizuje w czasie wystąpienia luddystów (1811–1813) - identyfikuje postać Neda Ludda - wyjaśnia wpływ eksplozji demograficznej na przemianę w rolnictwie i przemyśle - wyjaśnia, dlaczego rewolucja przemysłowa wzbudziła ogromny sprzeciw społeczny	- ocenia skutki rewolucji przemysłowej wskazując przyniesione przez nią korzyści i straty - omawia wynalazki i odkrycia, które miały wpływ na rozwój kolei

			<p>przemysłowa postępowała najszybciej</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia rozwój komunikacji w pierwszej połowie XIX w. - wyjaśnia, w jaki sposób upowszechnienie kolei zmieniło życie mieszkańców Europy 	<p>wynalezienie maszyny parowej</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia rozwój gospodarczy i przemiany w Stanach Zjednoczonych w czasie rewolucji przemysłowej 		
<p>Nowe idee polityczne</p>	<p>Narodziny nowych nurtów politycznych Wolność i równość Przeciwko rewolucjom Początki ruchu robotniczego Początki socjalizmu Na drodze do rewolucji proletariackiej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia <i>konserwatyzm</i>, <i>liberalizm</i>, <i>socjalizm</i>, <i>komunizm</i> - identyfikuje postacie Adama Smitha, Edmunda Burke'a, Karola Marksa, Fryderyka Engelsa - wymienia idee polityczne, które zdobyły popularność w pierwszej połowie XIX w. 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia <i>burżuazja</i>, <i>socjalizm utopijny</i>, <i>związek zawodowy</i> - lokalizuje w czasie ogłoszenie <i>Manifestu komunistycznego</i> (1848) - identyfikuje postacie Johna Stuarta Milla, Henri de Saint-Simona, Charles'a Fouriera, Roberta Owena - omawia założenia liberalizmu, konserwatyzmu, 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia <i>użyteczność</i>, <i>czartyści</i> - identyfikuje postać François Chateaubrianda - lokalizuje w czasie powstanie pierwszych związków zawodowych (1824), działalność czartystów w Anglii (1836-1848) - wyjaśnia, które grupy społeczne mogły być zainteresowane realizacją postulatów konserwatystów, liberałów oraz 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>falanster</i> - identyfikuje postacie Josepha de Maistre'a, Louisa de Bonalda - wyjaśnia, czym różniły się propozycje dotyczące sprawy robotniczej wysuwane przez związki zawodowe, czartystów i komunistów - przedstawia cele i skutki działalności czartystów 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia skutki społeczne i polityczne, jakie wywołało się pojawienie nowych idei politycznych - ocenia wpływ działalności związków zawodowych i ruchów politycznych na sytuację społeczną grup pozbawionych wpływu na losy państwa

			<p>socjalizmu i komunizmu</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego konserwatyści byli przeciwni gwałtownym zmianom politycznym i społecznym - przedstawia położenie klasy robotniczej i jego wpływ na rozwój ruchu robotniczego - omawia cele, jakie stawiały przed sobą związki zawodowe 	<p>socjalistów i komunistów</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia okoliczności, w jakich narodził się ruch robotniczy - omawia postulaty socjalizmu utopijnego i wyjaśnia, dlaczego były one niemożliwe do zrealizowania 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia powody, dla których konserwatyści krytykowali rewolucje i zmiany społeczne wprowadzane w pierwszej połowie XIX w. 	
Wiosna Ludów	<p>Geneza Wiosny Ludów Od rewolucji lipcowej do cesarstwa we Francji Rewolucja wiedeńska Powstanie węgierskie Wiosna Ludów w Prusach i krajach niemieckich Wiosna Ludów w państwach włoskich Skutki Wiosny Ludów Udział Polaków we Wiosnie Ludów</p>	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>Wiosna Ludów</i> - lokalizuje w czasie Wiosnę Ludów (1848-1849) - lokalizuje w przestrzeni państwa, w których doszło do wystąpień Wiosny Ludów - identyfikuje postacie Ludwika 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie rewolucję w Paryżu (II 1848), wybuch rewolucji w Wiedniu (III 1848), wybuch rewolucji w Berlinie (III 1848), wybuch Wiosny Ludów w państwach włoskich (III 1848), ogłoszenie cesarstwa we Francji (1852) - identyfikuje postacie Lajosa 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie powstanie węgierskie (III 1848 – X 1849), działalność parlamentu frankfurckiego (V 1848 – V 1849), wybranie Ludwika Napoleona Bonaparte prezydentem Francji (XII 1848), wybuch Wiosny Ludów w Państwie Kościelnym (II 1849), zamach 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie zarazę ziemniaczaną w Europie (1845-1847), bitwę pod Custozzą (1848), objęcia tronu przez Franciszka Józefa I (XII 1848), bitwę pod Novarą (1849) - identyfikuje postacie Henryka Dembińskiego, Wojciecha Chrzanowskiego, 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia, które z przyczyn wybuchu Wiosny Ludów były wynikiem działań ówczesnych władców europejskich, a na które nie mieli oni żadnego wpływu - oceni trwałość reform i zmian ustrojowych wprowadzonych w czasie Wiosny

		<p>Napoleona Bonaparte (Napoleona III), Franciszka Józefa I, Józefa Bema</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia przyczyny Wiosny Ludów - przedstawia skutki Wiosny Ludów 	<p>Kossutha, Iwana Paskiewicza, Giuseppe Mazziniego, Ludwika Mierosławskiego, Adama Mickiewicza</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia kraje europejskie, w których Wiosna Ludów przyniosła trwałe zmiany - przedstawia przyczyny, przebieg i skutki Wiosny Ludów we Francji - wymienia, które z wystąpień Wiosny Ludów były rewolucjami społecznymi, a które ruchami zjednoczeniowymi lub powstaniem narodowymi - omawia przebieg i skutki Wiosny Ludów w Austrii i na Węgrzech 	<p>stanu we Francji (1851)</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie Ludwika Filipa, Ferdynanda I Habsburga, Fryderyka Wilhelma IV - wyjaśnia, dlaczego Wiosna Ludów we Francji nie przyniosła oczekiwanych rezultatów - wyjaśnia, dlaczego powstanie węgierskie w czasie Wiosny Ludów poniosło klęskę - omawia rolę parlamentu frankfurckiego w czasie Wiosny Ludów - opisuje przebieg i skutki Wiosny Ludów w państwach włoskich - przedstawia przebieg i skutki Wiosny Ludów w Prusach 	<p>Józefa Wysockiego, Franciszka Sznajde</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia, jak zmieniała się sytuacja polityczna we Francji podczas Wiosny Ludów - wyjaśnia, na czym polegała postępowość reform II Republiki Francuskiej - omawia udział Polaków w europejskiej Wiośnie Ludów - wyjaśnia, dlaczego idee zjednoczenia Niemiec i Włoch w czasie Wiosny Ludów nie doczekały się realizacji 	Ludów
Rozdział II. Ziemia polska w pierwszej połowie XIX stulecia						

System wiedeński na ziemiach polskich	Nowy podział ziem polskich Zabór pruski po kongresie wiedeńskim Sytuacja społeczna i gospodarcza w zaborze pruskim Galicja i Rzeczpospolita Krakowska Ziemie zabrane	- stosuje pojęcia <i>Rzeczpospolita Krakowska</i> , <i>Wielkie Księstwo Poznańskie</i> , <i>Królestwo Polskie</i> - lokalizuje w przestrzeni podział ziem polskich na kongresie wiedeńskim - omawia decyzje kongresu wiedeńskiego w sprawie polskiej	- stosuje pojęcia <i>germanizacja</i> , <i>uwłaszczenie ziem zabrane</i> , <i>reforma regulacyjna</i> - lokalizuje w czasie uwłaszczenie chłopów w zaborze pruskim (1816–1823), zniesienie pańszczyzny w Galicji (1848) - identyfikuje postacie Aleksandra I, Franciszka I, Wilhelma III - wyjaśnia, w jaki sposób funkcjonowała ograniczona autonomia w Wielkim Księstwie Poznańskim - przedstawia sposób zarządzania Galicją	- stosuje pojęcie <i>sejm prowincjonalny</i> - lokalizuje w czasie nadanie konstytucji Rzeczypospolitej Krakowskiej (1818) - identyfikuje postacie Antoniego Radziwiłła, Edwarda Flotwella - przedstawia sytuację społeczną w zaborze rosyjskim, pruskim i austriackim - wyjaśnia, co było przyczyną konfliktu między szlachtą i chłopami w Galicji - omawia ustrój Rzeczypospolitej Krakowskiej - omawia sytuację Polaków na ziemiach zabranych - omawia proces uwłaszczenia chłopów w zaborze pruskim	- porównuje rozwój gospodarczy ziem polskich pod zaborem pruskim i austriackim - porównuje sytuację poszczególnych grup społeczeństwa polskiego pod zaborem pruskim i austriackim - ocenia, czy ustrój Rzeczypospolitej Krakowskiej sprzyjał rozwojowi kultury polskiej	- ocenia, w którym zaborze sytuacja Polaków wyglądała najkorzystniej pod względem swobód politycznych
Królestwo Polskie	Ustrój Królestwa Polskiego Sytuacja społeczna i gospodarcza Działalność legalnej opozycji	- stosuje pojęcia <i>opozycja legalna</i> , <i>opozycja nielegalna</i> - lokalizuje w	- stosuje pojęcia <i>kaliszanie</i> , <i>cenzura prewencyjna</i> - lokalizuje w czasie powstanie	- lokalizuje w czasie powstanie Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego (1825),	- lokalizuje w czasie działalności Towarzystwa Filomatów (1817-1823)	- ocenia, jakie korzyści, a jakie problemy mogło przynieść Królestwu Polskiemu

	Pierwsze spiski	<p>czasie nadanie konstytucji Królestwu Polskiemu (1815)</p> <p>- identyfikuje postacie Aleksandra I, Konstantego Romanowa i Adama Jerzego Czartoryskiego</p> <p>- wymienia najważniejsze zagłębia przemysłowe w Królestwie Polskim</p> <p>- wymienia najważniejsze organizacje spiskowe działające w Królestwie Polskim</p>	<p>Wolnomularstwa Narodowego (1819), powstanie Towarzystwa Patriotycznego (1821)</p> <p>- identyfikuje postacie Mikołaja I, Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego, Adama Mickiewicza i Józefa Zajączka</p> <p>- omawia ustrój Królestwa Polskiego ustanowiony w konstytucji z 1815 r.</p> <p>- wymienia instytucje, które według konstytucji z 1815 r. sprawowały w Królestwie Polskim władzę ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą</p> <p>omawia reformy Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego i ich</p>	<p>powstanie Banku Polskiego (1828)</p> <p>- identyfikuje postacie Wincentego i Bonawentury Niemojowskich, Waleriana Łukasińskiego, Seweryna Krzyżanowskiego</p> <p>- wyjaśnia, dlaczego konstytucja Królestwa Polskiego należała do najbardziej liberalnych ustaw zasadniczych w Europie</p> <p>- omawia rozwój rolnictwa i przemysłu w Królestwie Polskim</p> <p>- wyjaśnia, kto należał do opozycji legalnej w Królestwie Polskim</p> <p>- omawia działalność opozycji nielegalnej w Królestwie Polskim</p>	<p>- identyfikuje postać, Tomasza Zana</p> <p>- opisuje, jak zmieniały się nastroje Polaków względem carskiego panowania w Królestwie Polskim oraz wyjaśnia, czym te zmiany były spowodowane</p>	<p>położenie na pograniczu trzech mocarstw</p>
--	-----------------	--	---	--	--	--

			<p>skutki</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia cele, jakie stawiała sobie opozycja legalna i nielegalna w Królestwie Polskim - wyjaśnia, co odróżniało opozycję legalną i nielegalną w Królestwie Polskim 			
Powstanie listopadowe	<p>Noc listopadowa Co dalej z powstaniem? Wojna z Rosją Powstanie poza Królestwem Polskim Międzynarodowa reakcja na powstanie Następstwa powstania listopadowego</p>	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>noc listopadowa</i> - lokalizuje w czasie wybuchu powstania listopadowego (29 XI 1830) - identyfikuje postaci Piotra Wysockiego i Józefa Chłopickiego - wymienia przyczyny wybuchu powstania listopadowego - wymienia represje, jakie spadły na 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia <i>noc paskiewiczowska</i>, <i>katorga</i> - lokalizuje w czasie powstania Sprzysiężenia Podchorążych (1828), uznanie przez sejm powstania listopadowego za narodowe (18 XII 1830), detronizację Mikołaja I (25 I 1831) wprowadzenie Statutu Organicznego (1832), - lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie ogłoszenie Józefa Chłopickiego dyktatorem powstania (5 XII 1830), wybuch wojny z Rosją (II 1831), wprowadzenie stanu wojennego (1833) - lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwy pod Stoczkiem i Dobrem (II 1831), bitwy pod Warem i Dębem Wielkim (III 1831), bitwę pod Iganiami (IV 1831) - identyfikuje postacie Maurycego Mochnackiego, 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie likwidację polskiego podziału administracyjnego (1837), wprowadzenie rosyjskiego kodeksu karnego (1847) - identyfikuje postać Michała Radziwiłła i Konstantego Ordona - omawia rolę sejmu w powstaniu listopadowym - omawia działania Rządu Narodowego w czasie wojny polsko-rosyjskiej - przedstawia skutki 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia postawę przywódców powstania wobec problemu kontynuowania walki z zaborcą - ocenia wpływ decyzji sejmu na przebieg powstania listopadowego - ocenia międzynarodową reakcję na powstanie listopadowe

		<p>Polaków w Królestwie Polskim po klęsce powstania listopadowego</p>	<p>pod Grochowem (25 II 1831), bitwę pod Ostrołęką (26 V 1831), obronę Warszawy (6-8 IX 1831)</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie Mikołaja I, Konstantego Romanowa, Adama Jerzego Czartoryskiego, Jana Skrzyneckiego, Jana Krukowieckiego, Iwana Paskiewicza - omawia sytuację w Królestwie Polskim przed wybuchem powstania listopadowego - opisuje wydarzenia nocy listopadowej - wyjaśnia, jakie znaczenie dla przebiegu wojny z Rosją miały bitwy pod Grochowem i Ostrołęką - przedstawia, jakie znaczenie dla powstania listopadowego miały 	<p>Joachima Lelewela, Iwana Dybicza, Ignacego Prądzyńskiego, Józefa Dwernickiego, Emilii Plater</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia postawy społeczeństwa polskiego wobec wybuchu powstania - omawia przebieg wojny z Rosją - przedstawia przebieg powstania listopadowego poza granicami Królestwa Polskiego - omawia reakcje państw europejskich na wybuch powstania listopadowego - omawia polityczne następstwa wydania Statutu Organicznego 	<p>klęski powstania listopadowego dla mieszkańców ziem zabranych oraz zaborów pruskiego i austriackiego</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego chłopci w niewielkim stopniu poparli zryw powstańczy 	
--	--	---	--	---	---	--

			<p>obrona i kapitulacja Warszawy</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia przykłady polityki rusyfikacyjnej po powstaniu listopadowym 			
<p>Wielka Emigracja i konspiracja w kraju</p>	<p>Polska na wygnaniu Stronnictwa polityczne Wielkiej Emigracji Działalność spiskowa w kraju</p>	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>Wielka Emigracja</i> - lokalizuje w czasie powstanie - identyfikuje postać Adama Jerzego Czartoryskiego - wyjaśnia, dlaczego polską emigrację po powstaniu listopadowym nazwano wielką - wymienia stronnictwa polityczne Wielkiej Emigracji 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>emisariusz</i> - lokalizuje w czasie powstanie Hôtelu Lambert (1831), Komitetu Narodowego Polskiego (1831), powstanie Towarzystwa Demokratycznego Polskiego (1832) założenie Gromad Ludu Polskiego (1835), - lokalizuje w przestrzeni kierunku emigracji polskiej w latach 1831–1832 - identyfikuje postacie Joachima Lelewela, Tadeusza Krępowieckiego, Szymona 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie ogłoszenie <i>Wielkiego manifestu</i> Towarzystwa Demokratycznego Polskiego (1836) - identyfikuje postacie Wiktora Heltmana, Karola Libelta, Walentego Stefańskiego, Henryka Kamińskiego, Edwarda Dembowskiego, Piotra Ściegiennego - opisuje sytuację Polaków, którzy zdecydowali się na emigrację po powstaniu listopadowym - wyjaśnia, dlaczego mieszkańcy Królestwa Polskiego niechętnie 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie utworzenie Komitetu Narodowego Emigracji Polskiej (1832), powstanie Młodej Polski (1834), założenie Stowarzyszenia Ludu Polskiego (1835), powstanie Związku Narodu Polskiego (1839), powstania Związku Chłopskiego (1840-1844), utworzenie Związku Plebejuszy (1842), powołanie Centralizacji Poznańskiej (1844) - identyfikuje postacie Stanisława Worcella, Seweryna Goszczyńskiego, 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia znaczenie Wielkiej Emigracji dla podtrzymania walki o niepodległość Polski

			<p>Konarskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje programy organizacji politycznych Wielkiej Emigracji - wyjaśnia, w jaki sposób organizacje na emigracji utrzymywały kontakt z Polakami pod zaborami 	<p>odnosili się do działań spiskowych</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia organizacje spiskowe wskazując obszar ich działania 	<p>Karola Levittoux</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego inaczej traktowały polskich emigrantów narody, a inaczej rządy państw Europy Zachodniej - porównuje programy organizacji politycznych Wielkiej Emigracji - wyjaśnia, w jaki sposób starano się upowszechnić sprawę narodową w najniższych warstwach społeczeństwa polskiego pod zaborami 	
<p>Wiosna Ludów na ziemiach polskich</p>	<p>Rabacja galicyjska Powstanie krakowskie 1846 Wiosna Ludów w Wielkopolsce Wiosna Ludów w Galicji</p>	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>rabacja</i> - lokalizuje w czasie początek Wiosny Ludów w Wielkopolsce (III 1848) - lokalizuje w czasie i przestrzeni 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie powstanie krakowskie (II 1846), likwidację Rzeczypospolitej Krakowskiej (XI 1846) - identyfikuje postacie Edwarda Dembowskiego, 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>serwituty</i> - lokalizuje w czasie ugodę w Jarosławcu (IV 1848), kapitulację sił polskich w Wielkopolsce (V 1848), zniesienie pańszczyzny w Galicji (IV 1848) 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie pacyfikację Lwowa przez Austriaków (XI 1848) - lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Miłosławiem (IV 1848), bitwę pod Sokołowem (V 1848) 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia wpływ Wiosny Ludów na kształtowanie się świadomości narodowej Polaków - lokalizuje w czasie i przestrzeni powstanie chochołowskie

		<p>rabację galicyjską (II-III 1846)</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postać Jakuba Szeli - wyjaśnia, w jakich okolicznościach doszło do rabacji galicyjskiej - omawia skutki Wiosny Ludów w Galicji 	<p>Ludwika Mierosławskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia przebieg i skutki powstania krakowskiego - przedstawia przebieg Wiosny Ludów w zaborze pruskim - omawia przebieg Wiosny Ludów w zaborze austriackim 	<ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie Jana Tyssowskiego, Fryderyka Colomba, Franza von Stadiona - omawia plany powstańcze przygotowywane przy współudziale emisariuszy TDP - wyjaśnia, dlaczego wystąpienia Wiosny Ludów w Poznaniu poniosły klęskę 	<ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie Leona Przyłuskiego, Wacława Zaleskiego - wyjaśnia, dlaczego planowane na 1846 r. polskie powstanie narodowe w trzech zaborach miało w praktyce bardzo ograniczony zasięg 	
<p>Kultura polskiego romantyzmu</p>	<p>Polski romantyzm Romantyzm w Europie Polska nauka i oświata w pierwszej połowie XIX wieku</p>	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>romantyzm</i> - identyfikuje postacie Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Zygmunta Krasińskiego, Fryderyka Chopina - wymienia cechy romantyzmu - wyjaśnia, jakie wartości były najważniejsze dla twórców okresu 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>wieszcz</i> - lokalizuje w czasie publikację <i>Ballad i romansów</i> Mickiewicza (1822) - identyfikuje postacie Cypriana Norwida, Aleksandra Fredry, Józefa Ignacego Kraszewskiego, Stanisława Moniuszki, Johanna Wolfganga Goethego, Ludwiga van Beethovena, 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>mesjanizm</i> - lokalizuje w czasie utworzenie Uniwersytetu Warszawskiego (1816), wprowadzenie obowiązku szkolnego w zaborze pruskim (1825) - identyfikuje postacie Piotra Michałowskiego, Artura Grottgera, Andrzeja Towiańskiego, Friedricha Schillera, 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie ufundowanie Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie (1817) - identyfikuje postacie Seweryna Goszczyńskiego, Roberta Burnsa, Théodore'a Géricault, Stanisława Kostki Potockiego, Tadeusza Czackiego, Józefa Maksymiliana 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia rolę romantyzmu w kształtowaniu się polskiej świadomości narodowej

		romantyzmu	Adama Jerzego Czartoryskiego - wyjaśnia, dlaczego romantyzm był reakcją na klasycyzm - omawia osiągnięcia polskiej literatury romantycznej - wymienia instytucje polskiego życia kulturalnego i oświatowego na ziemiach polskich w pierwszej połowie XIX w.	Stanisława Staszica, Juliana Ursyna Niemcewicza, Samuela Bogumiła Lindego - wyjaśnia, jaką rolę odegrał mesjanizm w kształtowaniu się polskiej świadomości narodowej - przedstawia rolę Królestwa Polskiego jako centrum życia kulturalnego i oświatowego na ziemiach polskich w latach 1815-1830	Ossolińskiego - porównuje sytuację kultury i oświaty polskiej w poszczególnych zaborach w pierwszej połowie XIX w.	
--	--	------------	--	---	---	--

Rozdział III. Europa i świat w drugiej połowie XIX wieku

Od wojny krymskiej do zjednoczenia Włoch	Wojna krymska i jej następstwa Początki jednoczenia Włoch Zjednoczenie Włoch	- lokalizuje w czasie wojnę krymską (1853-1856) i powstanie Królestwa Włoch (1861) - identyfikuje postać Giuseppe Garibaldiego i Wiktora Emanuela II - wymienia przyczyny i skutki wojny	- stosuje pojęcia <i>odwilż</i> , <i>posewastopolska</i> , <i>risorgimento</i> - lokalizuje w czasie wojnę koalicji francusko-sardyńskiej z Austrią (1859), przyłączenie Wenecji do Włoch (1866), przyłączenie Rzymu do Włoch (1870) - lokalizuje w czasie	- stosuje pojęcie <i>panslawizm</i> - lokalizuje w czasie powstania w Toskanii, Modenie, Parmie pierwszą konwencję genewską (1864), powstanie Czerwonego Krzyża (1864) - lokalizuje w czasie i przestrzeni zdobycie Sewastopola (1855) - lokalizuje w	- lokalizuje w czasie pokój w Paryżu (1856) - lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwy pod Magentą i Solferino (1859) - wyjaśnia, dlaczego wojna krymska może być uważana za koniec porządku wiedeńskiego - wyjaśnia, dlaczego zjednoczenie Włoch	- ocenia rolę Camilla Cavoura i Giuseppe Garibaldiego w jednoczeniu państwa włoskiego
--	--	--	--	--	---	---

		<p>krymskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia główne etapy jednoczenia Włoch 	<p>i przestrzeni</p> <p>wyprawę „tysiąca czerwonych koszul” (1860)</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postać Camilla Cavoura - wyjaśnia, jaką rolę w procesie jednoczenia Włoch odegrał Piemont - opisuje proces jednoczenia Włoch 	<p>przebiegu etapy</p> <p>jednoczenia Włoch</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie Mikołaja I, Aleksandra II, Jeana Henriego Dunanta i Giuseppe Verdiego - przedstawia przebieg wojny krymskiej - przedstawia okoliczności powstania Czerwonego Krzyża - omawia politykę prowadzoną przez rząd Camilla Cavoura 	<p>można nazwać procesem oddolnym</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jaką rolę odgrywała Francja w procesie jednoczenia Włoch - porównuje koncepcje zjednoczenia Włoch proponowane przez Giuseppe Garibaldi i Camilla Cavoura 	
Zjednoczenie Niemiec	<p>Wielkie czy Małe Niemcy?</p> <p>Zjednoczenie Niemiec „krwią i żelazem”</p> <p>Powstanie Austro-Węgier</p> <p>Wojna z Francją</p> <p>Komuna Paryska</p>	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>zjednoczenie „krwią i żelazem”</i> - lokalizuje w czasie utworzenie ustanowienie Cesarstwa Niemieckiego (I 1871) - identyfikuje postać Ottona von Bismarcka - wyjaśnia, na 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia <i>Małych Niemiec, Wielkich Niemiec, Komuna Paryska</i> - lokalizuje w czasie wojnę koalicji prusko-austriackiej z Danią (1864), wojnę prusko-austriacką (1866), utworzenie Związku Północnoniemieckiego (1867), wojnę francusko-pruską 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie utworzenie Niemieckiego Związku Celnego (1834), powstanie Austro-Węgier (1867) - lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Sadową (1866), oblężenie Sedanu i Metzu (1870) - lokalizuje w przestrzeni etapy jednoczenia Niemiec 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie pokój w Pradze (1866) - identyfikuje postacie Louisa Adolphe’a Thiersa, Jarosława Dąbrowskiego, Walerego Wróblewskiego - wyjaśnia, jakie znaczenie dla układu sił w Europie miało powstanie 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia politykę zjednoczeniową Ottona von Bismarcka - omawia różnice i podobieństwa w procesie zjednoczenia Włoch i Niemiec

		<p>czym miał polegać proces jednoczenia Niemiec „krwią i żelazem”</p> <p>- wymienia wydarzenia, które składały się na proces jednoczenia Niemiec „krwią i żelazem”</p>	<p>(1870), pokój we Frankfurcie (V 1871), Komunę Paryską (III – V 1871)</p> <p>- identyfikuje postacie Wilhelma I Hohenzollerna, Napoleona III</p> <p>- przedstawia przyczyny i skutki wojny Austrii z Prusami</p> <p>- omawia przyczyny, przebieg i skutki wojny francusko-pruskiej</p>	<p>- identyfikuje postacie Helmutha von Moltke, Franciszka Józefa I</p> <p>- przedstawia proces budowania potęgi gospodarczej i politycznej Prus w XIX w.</p> <p>- omawia przyczyny i skutki wojny Prus i Austrii z Danią</p> <p>- wyjaśnia, jakie następstwa miała wojna prusko-austriacka dla każdej ze stron</p> <p>- wyjaśnia, w jakich okolicznościach doszło do upadku Komuny Paryskiej</p> <p>- wyjaśnia, na czym polegała rywalizacja Austrii i Prus w procesie jednoczenia państw niemieckich</p>	<p>Cesarstwa Niemieckiego</p> <p>- wyjaśnia, na czym polegało rewolucyjne znaczenie Komuny Paryskiej</p> <p>- wyjaśnia, dlaczego zjednoczenie Niemiec można nazwać procesem odgórnym</p>	
Stany Zjednoczone w XIX wieku	<p>Budowa państwa i społeczeństwa USA</p> <p>Geneza wojny secesyjnej</p> <p>Wojna secesyjna</p> <p>Skutki wojny secesyjnej</p>	<p>- lokalizuje w czasie wojnę secesyjną (1861–1865)</p> <p>- identyfikuje postać Abrahama</p>	<p>- stosuje pojęcia <i>izolacjonizm</i>, <i>secesja</i>, <i>abolicjonizm</i></p> <p>- lokalizuje w czasie wybór Abrahama</p>	<p>- lokalizuje w czasie ogłoszenie doktryny Monroego (1823), powstanie Skonfederowanych Stanów Ameryki</p>	<p>- omawia rolę polityczną USA w obu Amerykach</p> <p>- porównuje potencjał gospodarczy,</p>	<p>- ocenia, jakie znaczenie dla Stanów Zjednoczonych miała wojna secesyjna</p>

		<p>Lincolna</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia przyczyny i skutki wojny secesyjnej - wyjaśnia, jakie znaczenie dla przebiegu wojny secesyjnej miało ogłoszenie dekretu o zniesieniu niewolnictwa 	<p>Lincolna na</p> <ul style="list-style-type: none"> prezydenta USA (1860), zniesienie niewolnictwa w USA (1863) - lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Gettysburgiem (1863) - identyfikuje postacie Ulyssesa Granta, Williama Shermana, Roberta Lee - wyjaśnia, jaki wpływ na gospodarkę i społeczeństwo miała migracja z Europy - omawia kwestię niewolnictwa i jej wpływ na konflikt między Północą a Południem - wyjaśnia, na czym polegała polityka izolacjonizmu 	<p>(1861)</p> <ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie i przestrzeni atak na Fort Sumter (1861) - lokalizuje w przestrzeni rozwój terytorialny USA w XIX w. - identyfikuje postacie Jamesa Monroego, Jeffersona Davisa, Johna Browna - przedstawia sytuację społeczną w USA w pierwszej połowie XIX w. - omawia skutki ekspansji terytorialnej Stanów Zjednoczonych - omawia przebieg wojny secesyjnej 	<p>społeczny i polityczny obu stron konfliktu w wojnie secesyjnej</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia sytuację rdzennej ludności Stanów Zjednoczonych w XIX w. - omawia polityczne, gospodarcze i społeczne skutki wojny secesyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia nowatorskie rozwiązania techniczne zastosowane w czasie wojny secesyjnej
Ekspansja kolonialna	<p>Nowy podział kontynentów</p> <p>Przyczyny ekspansji kolonialnej</p> <p>Kolonizacja Afryki</p> <p>Kolonializm w Azji</p>	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia <i>kolonializm</i>, <i>imperializm</i> - wymienia przyczyny 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia <i>protektorat</i>, <i>dominium</i> - lokalizuje w czasie I wojnę opiumową 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>półkolonia</i> - identyfikuje postacie Cecila Johna Rhodesa, Mutsuhito, Ferdinanda 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie otwarcie Japonii (1854), konferencję berlińską (1884–1885), powstanie 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia postawy kolonizatorów wobec rdzennej ludności Afryki - ocenia skutki

	<p>Polityka kolonialna Wojny i konflikty kolonialne</p>	<p>ekspansji kolonialnej - wymienia skutki ekspansji kolonialnej - wyjaśnia, dlaczego dochodziło do konfliktów kolonialnych</p>	<p>(1839–1841), początek reformy Meiji (1868), otwarcie Kanału Sueskiego (1869) - lokalizuje w przestrzeni zasięg imperiów kolonialnych mocarstw europejskich w Afryce i Azji - omawia ekonomiczne, polityczne, militarne, społeczne i kulturowe przyczyny ekspansji kolonialnej - wyjaśnia, dlaczego Japonia w przeciwieństwie do Chin nie uległa kolonizacji - wyjaśnia, jakie znaczenie miał Kanał Sueski dla polityki kolonialnej i imperialnej w XIX w. - wymienia przykłady konfliktów</p>	<p>de Lessepsa - lokalizuje w czasie powstanie sipajów (1857–1859), powstanie bokserów (1899–1901), I wojnę burską (1880–1881), II wojnę burską (1899–1902) - opisuje proces kolonizacji Afryki przez Wielką Brytanię, Niemcy i Włochy - omawia politykę mocarstw europejskich wobec Chin</p>	<p>Mahdiego (1881–1899), aneksję Hawajów przez USA (1898) - omawia przykłady zbrodni kolonizatorów w Afryce - omawia przykłady oporu rdzennych ludów Afryki i Azji wobec kolonizatorów - omawia proces kolonizacji Indochin</p>	<p>ekspansji kolonialnej w Afryce i Azji - ocenia znaczenie XIX-wiecznego kolonializmu dla metropolii i państw kolonizowanych</p>
--	---	---	--	---	---	---

			kolonialnych			
Postęp naukowy i techniczny	Rozwój nauki i medycyny i higieny Rozwój techniki Wpływ postępu technicznego na życie codzienne Zmiany ludnościowe	- stosuje pojęcie <i>urbanizacja</i> - lokalizuje w czasie - identyfikuje postacie Charlesa Darwina, Louisa Pasteura, Wilhelma Roentgena, Alberta Einsteina, Marii Skłodowskiej-Curie, Alexandra Grahama Bella, Thomasa Alvy Edisona - wymienia wynalazki techniczne przełomu XIX i XX w.	- stosuje pojęcie <i>darwinizm</i> - lokalizuje w czasie ogłoszenie teorii ewolucji Darwina (1859), wynalezienie telefonu (1876), odkrycie promieni Roentgena (1895), odkrycie polonu i radu (1898) - identyfikuje postacie Zygmunta Freuda, Dmitrija Mendelejewa, Karola Olszewskiego, Zygmunta Wróblewskiego, Guglielma Marconiego, Aleksandra Popowa, Orvilla i Wilbura Wrightów, Henry'ego Forda - wyjaśnia, jakie skutki miał wszechstronny rozwój nauki w drugiej połowie XIX	- stosuje pojęcie <i>antyseptyka</i> - lokalizuje w czasie pierwsze wręczenie Nagrody Nobla (1901), pierwszy lot samolotem (1903) - identyfikuje postacie Augusta Comte'a, Gregora Mendla, Iwana Pawłowa, Roberta Kocha, Heinricha Hertza, Maxa Plancka, Pierre'a Curie, Ernsta von Siemensa, Carla Benza, Gottlieba Daimlera, Rudolfa Diesla - wymienia osiągnięcia naukowe w dziedzinie nauk przyrodniczych i ścisłych - omawia zmiany w medycynie i higienie przełomu XIX i XX w. - omawia wpływ przemian	- lokalizuje w czasie pierwszą Wystawę Światową (1851), opracowanie układu okresowego pierwiastków (1869), opracowanie szczepionki przeciw wściekliznie (1885), powstanie wieży Eiffla (1889) - identyfikuje postacie Jeana Bernarda Foucaulta, Jamesa Maxwella, Ernesta Rutherforda, Antoine'a Henriego Becquerela, Louisa Blériota - wyjaśnia, jaki wpływ miały wynalazki na rozwój technologii produkcji - opisuje, jakie były przyczyny i skutki wzrostu liczby ludności w Europie i na świecie	- ocenia wpływ postępu technicznego na życie codzienne

			<p>i na początku XX w.</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jaki wpływ miały wynalazki na rozwój komunikacji - wyjaśnia, jaki wpływ na życie codzienne miały odkrycia naukowe drugiej połowy XIX i początków XX w. 	<p>cywilizacyjnych na zmiany ludnościowe na przełomie XIX i XX w.</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia wkład Polaków w rozwój nauki na przełomie XIX i XX w. 		
<p>Nowe ideologie i ruchy społeczne</p>	<p>Demokratyzacja w Europie Zachodniej Socjalizm i ruch robotniczy Chrześcijańska demokracja i nacjonalizm Ruch na rzecz równouprawnienia kobiet</p>	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia <i>demokratyzacja</i>, <i>emancypacja</i> - lokalizuje w czasie przyznanie praw wyborczych kobietom w Polsce (1918) - wymienia nowe ideologie i ruchy społeczne, które powstały w pierwszej połowie XIX w. - wymienia postulaty ruchu emancypacyjnego o kobiet 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia <i>socjaldemokracja</i>, <i>chrześcijańska demokracja</i>, <i>nacjonalizm</i> - lokalizuje w czasie przyznanie powszechnego prawa wyborczego we Francji (1848), ogłoszenie Encykliki <i>Rerum novarum</i> (1891) - identyfikuje postać Leona XIII - omawia postulaty ideologii socjaldemokratycznej 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia <i>rewizjonizm (reformizm)</i>, <i>anarchizm</i>, <i>syjonizm</i>, <i>sufrażystki</i>, <i>feminizm</i> - lokalizuje w czasie powstanie I Międzynarodówki (1864), powstanie II Międzynarodówki (1889) - identyfikuje postać Eduarda Bernsteina - wyjaśnia, na czym polegał proces demokratyzacji ustrojowej - wyjaśnia, jaką rolę w ruchu robotniczym 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie powstanie brytyjskiej Partii Pracy (1900) - identyfikuje postacie Pierre'a Proudhona, Michaiła Bakunina, Piotra Kropotkina - omawia skutki rozłamu w ruchu robotniczym po rozwiązaniu I Międzynarodówki - wyjaśnia, jakie postulaty dzieliły anarchistów od socjalistów - opisuje proces 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia skutki demokratyzacji ustrojowej na przykładzie Wielkiej Brytanii - opisuje proces przemian ustrojowych we Francji w drugiej połowie XIX w.

			<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia okoliczności powstania ruchu robotniczego - wymienia przykłady partii politycznych, związanych z ruchem robotniczym - przedstawia założenia ideologiczne chrześcijańskiej demokracji - omawia podstawy ideologiczne nacjonalizmu - wskazuje przykłady działań na rzecz równouprawnienia kobiet 	<p>miała odgrywać I i II Międzynarodówka</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jakie skutki miała radykalizacja ideologii nacjonalistycznej 	demokratyzacji ustrojowej Wielkiej Brytanii	
Epoka pozytywizmu	<p>Scjentyzm i pozytywizm Literatura pozytywistyczna Sztuka i architektura Nowe nurty w sztuce Kultura staje się masowa Aktywny wypoczynek</p>	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia <i>pozytywizm, impresjonizm, secesja</i> - identyfikuje postacie Émila Zoli, Honoré de Balzaca, Wiktora Hugo, Claude'a Moneta, Pabla Picassa 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia <i>scjentyzm, realizm, naturalizm</i> - identyfikuje postacie Augusta Comte'a, Fiodora Dostojewskiego, Augusta Renoira, Vincenta van Gogha, Augusta Rodina - wymienia cechy 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia <i>postimpresjonizm, historyzm, symbolizm, kubizm, idea olimpizmu, skauting</i> - identyfikuje postacie Charlesa Dickensa, Lwa Tołstoja, Antona Czechowa, Josepha Conrada, Édouarda 	<ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie Marka Twaina, Jacka Londona, Carla Collodiego, Edmonda de Amicisa, Berthe Morisot, Camille Claudel, Georges'a Braque'a, Pierre'a de Coubertina, 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia, jakie znaczenie miał wzrost popularności kultury fizycznej w XIX w.

		<ul style="list-style-type: none"> - wymienia cechy charakterystyczne pozytywizmu - wymienia cechy kultury masowej 	<p>charakterystyczne scjentyzmu</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia nowe nurty w sztuce drugiej połowy XIX i początków XX w. - wyjaśnia, jakie zjawiska i procesy wpłynęły na rozwój kultury masowej 	<p>Maneta, Paula Gauguina, Paula Cézanne'a, Augusta i Louisa Lumière, Gustawa Klimta</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia problematykę literatury pozytywistycznej - charakteryzuje sztukę i architekturę drugiej połowy XIX i początków XX w. - wyjaśnia, dlaczego impresjonizm stanowił przewrót w XIX-wiecznym malarstwie europejskim 	<p>Roberta Baden-Powella</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia, jak zmieniło się podejście XIX-wiecznego społeczeństwa do sposobów spędzania wolnego czasu przez dorosłych i młodzież 	
--	--	--	--	--	---	--

Rozdział IV. Ziemia polska w drugiej połowie XIX wieku

Powstanie styczniowe	<p>Geneza powstania styczniowego</p> <p>Wybuch powstania</p> <p>Przebieg walk powstańczych</p> <p>Powstanie styczniowe na arenie międzynarodowej</p> <p>Upadek powstania</p>	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>polskie państwo podziemne</i> - lokalizuje w czasie wybuch powstania styczniowego i ogłoszenie manifestu Tymczasowego Rządu 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia „biali”, „czerwoni”, <i>branka</i> - lokalizuje w czasie brankę (14/15 I 1863), wydanie ukazu o śmierć Romualda Traugutta (VIII 1864) - lokalizuje w 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>odwilż posewastopolska</i> - lokalizuje w czasie manifestację na placu Zamkowym (IV 1861), powołanie Rządu Cywilnego (VI 1862), podpisanie konwencji Alvenslebena (II 1863), powstanie 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie wprowadzenie stanu wojennego (X 1861), powstanie Komitetu Miejskiego (X 1861), powstanie Dyrekcji krajowej (XII 1861) - identyfikuje postacie Francesca Nulla, 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia stosunek opinii międzynarodowej do powstania styczniowego - omawia przebieg i skutki wydarzeń związanych z powstaniem styczniowym w swoim regionie
----------------------	--	---	--	--	---	--

		<p>Narodowego (22 I 1863), objęcie władzy nad powstaniem przez Romualda Traugutta (X 1863)</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postać Romualda Traugutta - wymienia przyczyny powstania styczniowego 	<p>przestrzeni tereny, które były objęte działaniami polskich partyzantów</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie Aleksandra Wielopolskiego, Ludwika Mierosławskiego, Stefana Bobrowskiego, Mariana Langiewicza - omawia poglądy „białych” i „czerwonych” na kwestię niepodległości Polski - wymienia wydarzenia, które miały wpływ na upadek powstania styczniowego - przedstawia okoliczności wybuchu powstania styczniowego - przedstawia postulaty ogłoszone w Manifeście Tymczasowego Rządu Narodowego 	<p>Rządu Narodowego (V 1863)</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie Andrzeja Zamoyskiego, Leopolda Kronenberga, Jarosława Dąbrowskiego, Zygmunta Padlewskiego, Zygmunta Felińskiego, Teodora Berga, Michaiła Murawjowa - omawia politykę Aleksandra Wielopolskiego w Królestwie Polskim - wyjaśnia, co dla mieszkańców Królestwa Polskiego przyniosła odwilż posewastopolska - omawia sytuację w Królestwie Polskim przed wybuchem powstania styczniowego - przedstawia, jaki sposób rozwiązania sprawy chłopskiej 	<p>Françoisa de Rochebrune’a, Andrieja Potebni, Józefa Haukego-Bosaka, Stanisława Brzóska, Aleksandra Waszkowskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, co miało wpływ na odzyskanie idei niepodległościowych na przełomie lat 50. i 60. XIX w. - wyjaśnia wpływ polityki Aleksandra Wielopolskiego na radykalizację nastrojów w Królestwie Polskim - porównuje i ocenia programy „białych” i „czerwonych” - wyjaśnia, kto i dlaczego poparł lub potępił powstanie styczniowe 	
--	--	--	---	---	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje przebieg walk powstańczych - przedstawia okoliczności upadku powstania styczniowego 	<p>zaproponowano w Manifeście Tymczasowego Rządu Narodowego</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, do kogo Tymczasowy Rząd Narodowy apelował o wspólną walkę przeciwko zaborcy - omawia sposób organizacji i funkcjonowania polskiego państwa podziemnego- omawia rolę, jaką odegrał Romuald Traugutt w powstaniu styczniowym 		
Zabór rosyjski po powstaniu styczniowym	<p>Przyczyny upadku powstania styczniowego</p> <p>Znaczenie powstania styczniowego</p> <p>Represje po upadku powstania styczniowego</p> <p>Postawy Polaków wobec zaborców</p>	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>pozytywizm warszawski</i> - omawia przyczyny upadku powstania - wymienia represje władzy carskiej wobec polskiego szkolnictwa 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia <i>noc apuchtinowska, lojalizm, trójlojalizm</i> - lokalizuje w czasie wprowadzenie urzędu generał-gubernatora (1874), początek nocy apuchtinowskiej (1879) - wyjaśnia, jakie znaczenie miało powstanie styczniowe dla walk 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>tajne komplety</i> - lokalizuje w czasie utworzenie Komitetu Urządzącego (1864), wprowadzenie j. rosyjskiego jako urzędowego (1866) likwidację Banku Polskiego (1885), założenie Uniwersytetu Latającego (1885), likwidację Szkoły 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie powstanie zabajkalskie (1866), rozpoczęcie likwidacji Kościoła unickiego (1875), powstanie Zjednoczenia Emigracji Polskiej (1866) - wyjaśnia, dlaczego stanowisko pozytywistów warszawskich było 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia postawy Polaków wobec zaborców po powstaniu styczniowym

			<p>Polaków o niepodległość</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia represje wobec uczestników powstania - charakteryzuje represje wobec Królestwa Polskiego 	<p>Głównej (1869)</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie Władysława Czartoryskiego, Jarosława Dąbrowskiego, Jadwigę Szczawińską-Dawidową - wyjaśnia, w jaki sposób Polacy wyrażali postawę opozycyjną wobec polityki władz zaborczych po powstaniu styczniowym - wyjaśnia, w jaki sposób represje popowstaniowe wpłynęły na życie Polaków pod zaborem rosyjskim - omawia postawy Polaków wobec rosyjskich represji po upadku powstania styczniowego 	<p>bardziej popularne od postawy trójlojalistycznej</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia położenie Kościoła katolickiego i unickiego po powstaniu styczniowym 	
Sytuacja w zaborze pruskim i	Germanizacyjna polityka władz niemieckich Postawy Polaków wobec	- stosuje pojęcie <i>germanizacja</i> - lokalizuje w	- stosuje pojęcia <i>Kulturkampf</i> , <i>rugi pruskie</i>	- stosuje pojęcie <i>stańczycy</i> - lokalizuje w czasie	- stosuje pojęcie <i>wiryliści</i> - lokalizuje w czasie	- ocenia postawy Polaków wobec germanizacji

<p>austriackim</p>	<p>germanizacji W walce o polskość Polityka władz austriackich i postawy Polaków wobec niej Autonomia galicyjska</p>	<p>czasie, początek strajku dzieci polskich we Wrześni (1901), - identyfikuje postać Michała Drzymały - wymienia decyzje władz pruskich zmierzające do germanizacji szkolnictwa - wymienia działania Polaków, które były przykładem walki z germanizacją - wymienia instytucje życia politycznego, społecznego i kulturalnego, które były przejawem autonomii galicyjskiej</p>	<p>- lokalizuje w czasie Kulturkampf (1871–1878), powstanie Komisji Kolonizacyjnej (1886), rugi pruskie (1885–1890), powstanie Hakaty (1894), - identyfikuje postacie Mieczysława Ledóchowskiego, Piotra Wawrzyniaka - omawia politykę kulturkampfu w zaborze pruskim - wyjaśnia, w jaki sposób władze pruskie walczyły z polskością w sferze ekonomicznej - omawia postawy Polaków wobec germanizacji szkolnictwa i życia gospodarczego - przedstawia okoliczności wprowadzenia autonomii w Galicji</p>	<p>wprowadzenie j. niemieckiego jako urzędowego w zaborze pruskim (1876), nadanie Galicji autonomii (1867), uchwalenie noweli osadniczej (1904), strajk szkolny w Wielkopolsce (1906), ustawę kagańcową (1908), ustawę wyłączeniową (1908), wprowadzenia j. polskiego jako urzędowego w Galicji (1859), powołanie Sejmu Krajowego (1861), powstanie Rady Szkolnej Krajowej (1867) - identyfikuje postacie Ferdynanda Hansemanna, Hermanna Kennemanna, Henryka Tiedemanna, Agenora Gołuchowskiego, Kazimierza Badeniego, Józefa</p>	<p>powstanie Towarzystwa Przyjaciół Wzajemnego Pouczania się i Opieki nad Dziećmi „Warta” (1894) - identyfikuje postacie Floriana Stablewskiego, Anieli Tułodzieckiej, Floriana Ceynowy, Hieronima Derdowskiego, Walentego Barczewskiego, Antoniego Wolszlegiera, Jana Liszewskiego, Wojciecha Kętrzyńskiego, Karola Miarki, Franciszka Smolki, Kazimierza Grocholskiego - omawia działalność Polaków walczących o polskość Warmii, Mazur, Górnego</p>	<p>- ocenia rolę Galicji jako ostoi polskiego życia narodowego - wyjaśnia, dlaczego Galicję nazywano polskim Piemontem</p>
--------------------	--	--	--	--	--	--

				<p>Szujskiego, Stanisława Tarnowskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jaką rolę odgrywała Hakata - wyjaśnia, dlaczego walkę Polaków z germanizacją w zaborze pruskim nazywa się najdłuższą wojną nowoczesnej Europy - przedstawia poglądy konserwatystów krakowskich zwanych stańczykami 	<p>Śląska i Pomorza Gdańskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia przyczyny łagodzenia polityki władz zaborczych wobec Polaków w Galicji 	
<p>Gospodarka i społeczeństwo ziem polskich</p>	<p>Praca organiczna i praca u podstaw Rolnictwo w trzech zaborach Rozwój przemysłu Przemiany społeczne Asymilacja Żydów Emancypantki</p>	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia <i>praca organiczna, praca u podstaw</i> - lokalizuje w czasie powstanie Polskiej Macierzy Szkolnej (1905) - identyfikuje posta , Hipolita Cegielskiego - wymienia cechy charakterystyczn 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>asymilacja</i> - lokalizuje w czasie otwarcie Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej (1845), wynalezienia lampy naftowej (1853) - identyfikuje postacie Ignacego Łukasiewicza, Elizy Orzeszkowej - omawia kierunki rozwoju przemysłu w Królestwie Polskim 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>syjoniści</i> - lokalizuje w czasie zniesienie granicy celnej między Rosją a Królestwem Polskim (1851) - identyfikuje postacie Dezyderego Chłapowskiego, Karola Marcinkowskiego, Franciszka Stefczyka, Narcyzy Żmichowskiej, Piotra Wawrzyniaka 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia <i>litwacy, sztetl, jidysz, Haskala</i> - identyfikuje postacie Gustawa Potworowskiego, Andrzeja Zamoyskiego, Ludwika Zamenhofa - porównuje rozwój rolnictwa we wszystkich trzech zaborach - charakteryzuje przemiany 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia znaczenie pracy organicznej i pracy u podstaw dla kształtowania się nowoczesnego narodu polskiego

		<p>e pracy organicznej i pracy u podstaw</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia przykłady działań w zakresie pracy organicznej i pracy u podstaw we wszystkich trzech zaborach 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jaką rolę gospodarczą i społeczną odgrywał okręg łódzki - przedstawia postulaty i działania polskich emancypantek 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje przemiany w rolnictwie na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w. - opisuje rozwój przemysłu w zaborze pruskim i austriackim - omawia przyczyny i skutki asymilacji Żydów - wyjaśnia, jaki wpływ na przemiany gospodarcze oraz społeczne i narodowe na polskiej wsi miało uwłaszczenie 	<p>społeczne na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w.</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje położenie mniejszości żydowskiej na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w. 	
Nowe nurty polityczne	<p>Ruch socjalistyczny na ziemiach polskich</p> <p>Dwa nurty w polskim ruchu socjalistycznym</p> <p>Kształtowanie się ruchu narodowego</p> <p>Narodowa Demokracja</p> <p>Rozwój ruchu ludowego na ziemiach polskich</p> <p>Rewolucja 1905 roku w Rosji</p> <p>Rewolucja 1905 roku na ziemiach polskich</p> <p>Skutki rewolucji z lat 1905–1907 na ziemiach polskich</p>	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie rewolucji socjalistyczną (1905–1907) - identyfikuje postacie Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Wincentego Witosa - wymienia polskie partie polityczne reprezentujące 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>solidaryzm narodowy</i> - lokalizuje w czasie działalność Wielkiego Proletariatu (1882-1885), powstanie Polskiej Partii Socjalistycznej (1892), powstanie Socjaldemokracji Królestwa Polskiego (1893), powstanie Ligi Narodowej 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>serwituty</i> - lokalizuje w czasie utworzenie Ligi Polskiej (1887), powstanie Polskiej Partii Socjalno-Demokratycznej Galicji i Śląska Cieszyńskiego (1897), powstanie robotnicze w Łodzi (VI 1905) - identyfikuje postacie Ludwika Kulczyckiego, Juliana 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie rozłam w Polskiej Partii Socjalistycznej (1906), rozłam w Polskim Stronnictwie Ludowym (1913) - identyfikuje postacie Aleksandra Sulikiewicza, Aleksandra Malinowskiego, Jana Ludwika Popławskiego, 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia skutki rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich

		<p>ruch socjalistyczny, ludowy i narodowy</p> <p>- omawia skutki rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich</p>	<p>(1893), powstanie Stronnictwa Ludowego (1895), założenie Stronnictwa Narodowo-Demokratycznego (1897), powstanie Polskiego Stronnictwa Ludowego (1903), krwawą niedzielę w Petersburgu (22 I 1905), strajki szkolne na ziemiach polskich (1905–1908)</p> <p>’, , ’</p> <p>- identyfikuje postacie Ludwika Waryńskiego, Bolesława Limanowskiego, Stanisława Wojciechowskiego, Ignacego Daszyńskiego, Wojciecha Korfantego, Mikołaja II</p> <p>- wymienia postulaty programowe</p>	<p>Marchlewskiego, Róży Luksemburg, Zygmunta Balickiego, Stanisława Stojałowskiego, Marii i Bolesława Wysłouchów</p> <p>- omawia proces budowania polskiego ruchu narodowego</p> <p>- omawia okoliczności powstania ruchu ludowego</p> <p>- przedstawia przebieg rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich</p> <p>- przedstawia cele strajków szkolnych w latach 1905–1908</p>	<p>Zygmunta Miłkowskiego, Karola Lewakowskiego, Jana Stapińskiego</p> <p>- porównuje cele i założenia programowe PPS i SDKPiL</p> <p>- omawia rozwój partii socjalistycznych, narodowych i ludowych na ziemiach polskich</p> <p>- lokalizuje w przestrzeni ośrodki wystąpień robotniczych w okresie rewolucji z lat 1905–1907</p>	
--	--	---	--	---	---	--

			<p>polskiego ruchu socjalistycznego, ludowego i narodowego</p> <p>- wyjaśnia, dlaczego doszło do wybuchu rewolucji 1905-1907 w Rosji i na ziemiach polskich</p>			
<p>Polska kultura i nauka przełomu XIX i XX wieku</p>	<p>Polski pozytywizm</p> <p>Rola historii w polskiej kulturze</p> <p>Młoda Polska</p> <p>Malarstwo i rzeźba przełomu XIX i XX wieku</p> <p>Polska nauka w drugiej połowie XIX wieku</p> <p>Polscy naukowcy na świecie</p>	<p>- stosuje pojęcia <i>pozytywizm warszawski, Młoda Polska (modernizm)</i></p> <p>- lokalizuje w czasie pozytywizmu w kulturze polskiej (1864–1890), okres Młodej Polski w kulturze polskiej (1890–1918)</p> <p>- identyfikuje postacie Bolesława Prusa, Henryka Sienkiewicza, Jana Matejki, Marii</p>	<p>- stosuje pojęcie <i>malarstwo historyczne</i></p> <p>- lokalizuje w czasie Nagrodę Nobla z fizyki dla Marii Skłodowskiej-Curie (1903), Literacką Nagrodę Nobla dla Henryka Sienkiewicza (1905), Nagrodę Nobla z chemii dla Marii Skłodowskiej-Curie (1911)</p> <p>- identyfikuje postacie Elizy Orzeszkowej, Stefana Żeromskiego, Władysława Reymonta,</p>	<p>- stosuje pojęcia <i>warszawska i krakowska szkoła historyczna, etnografia</i></p> <p>- identyfikuje postacie Aleksandra Świętochowskiego, Marii Konopnickiej, Adama Asnyka, Juliusza i Wojciecha Kossaków, Stanisława Przybyszewskiego, Jana Kasprowicza, Kazimierza Przerwy-Tetmajera, Gabrieli Zapolskiej, Stanisława Witkiewicza, Jacka Malczewskiego, Leona Wyczółkowskiego, Józefa Mehoffera,</p>	<p>- stosuje pojęcia <i>neoromantyzm, bohema (cyganeria)</i></p> <p>- identyfikuje postacie Juliana Ochorowicza, Michała Bobrzyńskiego, Józefa Szujskiego, Tadeusza Korzona, Władysława Smoleńskiego, Artura Górskiego, Tadeusza Micińskiego, Mieczysława Karłowicza, Feliksa Nowowiejskiego, Karola Szymanowskiego, Edmunda</p>	<p>- ocenia wkład twórców okresu pozytywizmu i Młodej Polski w rozwój kultury narodowej</p> <p>- omawia wkład polskich naukowców w rozwój państw amerykańskich i południowej i badania nad środowiskiem przyrodniczym Syberii</p>

		Skłodowskiej-Curie - wymienia przykłady dzieł tworzonych „ku pokrzepieniu serc”	Stanisława Wyspiańskiego, Ignacego Jana Paderewskiego - omawia problematykę polskiej literatury pozytywistycznej - wyjaśnia, jaką rolę odgrywała historia w polskiej kulturze	Olgi Boznańskiej, Heleny Modrzejewskiej, Zygmunta Wróblewskiego, Karola Olszewskiego, Kazimierza Funka, Edmunda Biernackiego, Wacława Sierpińskiego - wyjaśnia, jaką rolę odgrywała inteligencja w okresie pozytywizmu - omawia cechy charakterystyczne literatury i sztuki okresu Młodej Polski	Strzeleckiego, Ernesta Malinowskiego, Ignacego Domeyki, Jana Czerskiego, Benedykta Dybowskiego, Rudolfa Modrzejewskiego, Bronisława Piłsudskiego, Kazimierza Prószyńskiego, Jana Szczepanika, Oskara Kolberga - porównuje poglądy krakowskiej i warszawskiej szkoły historycznej - omawia dorobek polskich naukowców działających w drugiej połowie XIX i na początku XX w.	
--	--	--	---	--	---	--

Rozdział V. I wojna światowa

Przyczyny światowego konfliktu	Międzynarodowy układ sił Powstanie sojuszy Wojna rosyjsko-japońska Wyścig zbrojeń	- stosuje pojęcia <i>trójprzymierze</i> , <i>trójporozumienie</i> <i>m (ententa)</i>	- stosuje pojęcia <i>belle epoque</i> , <i>państwa centralne</i> , <i>kocioł bałkański</i>	- lokalizuje w czasie zawiązanie sojuszu Francji z Rosją (1892), zdobycie Port	- stosuje pojęcie <i>Weltpolitik</i> - charakteryzuje międzynarodowy	- ocenia wpływ sytuacji na Bałkanach na wybuch konfliktu
--------------------------------	--	--	--	--	---	--

	Kocioł bałkański	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie wojnę japońsko-rosyjską (1904–1905) - lokalizuje w przestrzeni państwa wchodzące w skład trójprzymierza i trójporozumienia - wyjaśnia, dlaczego ukształtowały się trójprzymierze i trójporozumienie 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie zawarcie trójprzymierza (1882), powstanie ententy (1904), I wojnę bałkańską (1912–1913), II wojnę bałkańską (1913) - identyfikuje postać Wilhelma II - omawia proces tworzenia się bloków polityczno-militarnych przez I wojnę światową - wymienia cele, które skłaniały mocarstwa europejskie do zawierania sojuszy - wyjaśnia, dlaczego sytuację na Bałkanach nazywano „kotłem bałkańskim” 	<ul style="list-style-type: none"> Artur przez Japonię (1905), bitwę pod Cuszimą (1905), przyłączenie się Rosji do ententy (1907), aneksję Bośni przez Austro-Węgry (1908) - lokalizuje w przestrzeni państwa, które na skutek wojen bałkańskich uzyskały największe zdobycze terytorialne - omawia przyczyny, przebieg i skutki wojny rosyjsko-japońskiej - wyjaśnia, na czym polegał wyścig zbrojeń na początku XX w. - przedstawia skutki wojen bałkańskich 	<ul style="list-style-type: none"> układ sił na przełomie XIX i XX w. - wyjaśnia, jakie skutki miało prowadzenie Weltpolitik przez Niemcy - wyjaśnia, jak polityka Niemiec na przełomie XIX i XX w. wpłynęła na światowy układ sił - opisuje sytuację na Bałkanach na początku XX w. 	światowego
Fronty Wielkiej Wojny	Zamach w Sarajewie Wybuch I wojny światowej Nieudana wojna błyskawiczna Wojna pozycyjna na froncie zachodnim Front wschodni	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia <i>wojna błyskawiczna</i>, <i>wojna pozycyjna</i> - lokalizuje w czasie wybuch I wojny światowej 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>wojna manewrowa</i> - lokalizuje w czasie zamach w Sarajewie (VI 1914), bitwę nad Marną (IX 1914), wystąpienia Włoch z 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę o Gallipoli (1915-1916), bitwę pod Gorlicami (1915) - lokalizuje w przestrzeni państwa, 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie przystąpienie Japonii do wojny po stronie ententy (1914), przystąpienie Turcji do wojny po stronie 	- ocenia skuteczność wojny pozycyjnej i manewrowej

	Front bałkański i włoski	(28 VII 1914) - lokalizuje w czasie i przestrzeni zamach na arcyksięcia Franciszka Ferdynanda - wyjaśnia, na czym polegał plan wojny błyskawicznej - charakteryzuje sposób prowadzenia wojny pozycyjnej	trójprzymierza (1915), bitwę pod Verdun (II-XII 1916), bitwę nad Sommą (VII-XI 1917), - lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Tannenbergiem (VIII 1914) - identyfikuje postacie Franciszka Ferdynanda Habsburga, Alfreda von Schlieffena - wyjaśnia, na czym polegał tzw. efekt domina w przypadku wybuchu I wojny światowej - omawia okoliczności, w jakich załamał się niemiecki plan wojny błyskawicznej - wyjaśnia, na czym polegała wojna manewrowa	które uczestniczyły w wojnie po stronie państw centralnych lub ententy - identyfikuje postacie Ferdynanda Focha, Paula von Hindenburga - omawia polityczne konsekwencje zamachu w Sarajewie - wyjaśnia, jaką rolę odgrywały nowe rodzaje broni zastosowane na froncie zachodnim - omawia przebieg działań wojennych na froncie zachodnim i wschodnim - wymienia kluczowe momenty w przebiegu działań wojennych na froncie wschodnim i zachodnim w latach 1914-1916	państw centralnych (1914), przystąpienie Bułgarii do wojny po stronie państw centralnych (1915), przystąpienie Rumunii do wojny po stronie ententy (1916), przystąpienie Grecji do wojny po stronie ententy (1917) - identyfikuje postać Gawriło Principa - omawia zmiany w składzie trójprzymierza i trójporozumienia - omawia różnice między działaniami zbrojnymi na froncie wschodnim i zachodnim - opisuje działania wojenne na froncie bałkańskim i włoskim	
Rewolucje w Rosji	Rewolucja lutowa Okres dwuwładzy Rewolucja październikowa	- stosuje pojęcia <i>rewolucja lutowa</i> ,	- stosuje pojęcia <i>dwuwładza</i> , <i>bolszewicy</i> ,	- stosuje pojęcie <i>tezy kwietniowe</i> - lokalizuje w czasie	- stosuje pojęcia <i>mienszewicy</i> , <i>eserowcy</i> , <i>kadeci</i>	- ocenia metody stosowane przez bolszewików w celu

	<p>Wojna domowa Rosja po rewolucji</p>	<p><i>rewolucja październikowa</i> - lokalizuje w czasie wybuch rewolucji lutowej (III 1917), wybuch rewolucji październikowej (6/7 XI 1917) - identyfikuje postacie Mikołaja II, Włodzimierza Lenina - omawia skutki rewolucji październikowej</p>	<p><i>dyktatura proletariatu</i> - lokalizuje w czasie powołanie Rządu Tymczasowego (III 1917), podpisanie pokoju brzeskiego (3 III 1918), wojnę domową (1919–1920) - identyfikuje postacie Aleksandra Kiereńskiego, Lwa Trockiego, Feliksa Dzierżyńskiego - wymienia przyczyny i skutki rewolucji lutowej - charakteryzuje okres dwuwładzy w Rosji - wyjaśnia, jaką rolę odegrał Włodzimierz Lenin w czasie rewolucji rosyjskich - wyjaśnia, dlaczego Rosja po rewolucji stała się państwem totalitarnym</p>	<p>abdykację Mikołaja II (III 1917), ogłoszenie tez kwietniowych (IV 1917), uchwalenie konstytucji rosyjskiej (VII 1918), egzekucję rodziny carskiej (VII 1918) - identyfikuje postać Grigorija Rasputina - omawia sytuację militarną, polityczną i gospodarczą w Rosji do 1917 r. - wyjaśnia, dlaczego bolszewicy w okresie dwuwładzy cieszyli się rosnącym poparciem - opisuje przebieg rewolucji październikowej - omawia proces budowania ZSRS - przedstawia przyczyny wojny domowej - przedstawia metody, jakie stosowali bolszewicy w celu umocnienia swojej władzy</p>	<p>- identyfikuje postacie Jurija Martowa, Wiktora Czernowa, Pawła Miłukowa, Antona Denikina, Aleksandra Kołczaka, Piotra Wrangla - omawia i porównuje programy rosyjskich stronnictw politycznych - wyjaśnia, co przyczyniło się do sukcesu Armii Czerwonej w wojnie domowej - wyjaśnia, co skłoniło Lenina do brutalnej rozprawy z carem i jego rodziną</p>	<p>umocnienia swojej władzy - omawia wpływ rewolucji rosyjskich na układ sił w Europie podczas I wojny światowej</p>
--	--	---	---	---	---	--

<p>Klęska państw centralnych</p>	<p>Wojna na morzach Stanów Zjednoczonych do wojny</p> <p>Sytuacja państw centralnych</p> <p>Klęska państw centralnych</p> <p>Rewolucja w Niemczech</p> <p>Skutki Wielkiej Wojny</p>	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>nieograniczona wojna podwodna</i> - lokalizuje w czasie przystąpienia USA do wojny (IV 1917), rozejm w Compiègne i zakończenie I wojny światowej (11 XI 1919) - identyfikuje postać Thomasa Woodrowa Wilsona - wymienia założenia planu pokojowego Thomasa Woodrowa Wilsona - omawia postanowienia rozejmu w Compiègne 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie rozpoczęcie przez Niemcy nieograniczonej wojny podwodnej (1915), pokój brzeski (3 III 1918), rewolucję listopadową w Niemczech (XI 1918 – IV 1919) - identyfikuje postać Karola I Habsburga - wyjaśnia okoliczności i skutki zawarcia pokoju w Brześciu - przedstawia skutki polityczne, gospodarcze i społeczne Wielkiej Wojny 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>Mitteleuropa</i> - lokalizuje w czasie kapitulację Austro-Węgier (3 XI 1918) - lokalizuje w czasie i przestrzeni II bitwę nad Marną (VIII 1918) - wyjaśnia, dlaczego Niemcy zdecydowały się na nieograniczoną wojnę podwodną - wyjaśnia, jakie skutki przyniosła nieograniczona wojna podwodna - przedstawia okoliczności przystąpienia stanów Zjednoczonych do wojny - wyjaśnia, dlaczego państwa centralne poniosły klęskę w I wojnie światowej 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie wysłanie depechy Zimmermanna (I 1917) - lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę jutlandzką (V-VI 1916) - identyfikuje postaci Arthura Zimmermanna i Heinricha von Eckardta Karola I Habsburga - omawia problemy, z jakimi zmagaly się państwa centralne po 1916 r. - omawia przebieg i skutki rewolucji listopadowej w Niemczech 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia polityczne, ekonomiczne i społeczne skutki I wojny światowej - ocenia wpływ sposobów prowadzenia działań zbrojnych na totalny charakter I wojny światowej
<p>Polacy na frontach Wielkiej Wojny</p>	<p>Polacy u boku państw centralnych</p> <p>Legiony Polskie u boku Austro-Węgier</p>	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>Legiony Polskie</i> - lokalizuje w czasie 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia <i>kryzys przysięgowy</i>, <i>Błękitna Armia</i> - lokalizuje w czasie 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>bajonczycy</i> - lokalizuje w czasie powstanie 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie powstanie Komisji Tymczasowej Skonfederowanych 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia, jakie znaczenie dla Polaków mogła mieć walka w

	<p>Formacje polskie u boku Rosji Szlak bojowy Legionów Polskich Wojsko polskie we Francji</p>	<p>sformowanie Legionów Polskich (VIII 1914) - identyfikuje postać Józefa Piłsudskiego - wyjaśnia, jakie były zasługi Józefa Piłsudskiego dla tworzenia polskich formacji wojskowych w czasie I wojny światowej - wymienia polskie formacje wojskowe walczące po stronie państw centralnych i ententy</p>	<p>wymarsz Kompanii Kadrowej (VIII 1914), sformowanie Błękitnej Armii (VI 1917), kryzys przysięgowy (VII 1917) - lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Rokitną (VI 1915), bitwę pod Kostiuchnowką (VII 1917), bitwę pod Kaniowem (V 1918) - identyfikuje postacie Józefa Hallera, Romana Dmowskiego, Ignacego Jana Paderewskiego - omawia polityczne koncepcje niepodległościowe w Galicji i Królestwie Polskim - przedstawia skutki kryzysu przysięgowego</p>	<p>bajończyków (VIII 1914), powstanie Polskiej Organizacji Wojskowej (X 1914) - lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Limanową (XII 1914) - identyfikuje postać Edwarda Rydza-Śmigłego - przedstawia okoliczności powstania Legionów Polskich - wyjaśnia, jaką rolę miała odegrać I Kompania Kadrowa - omawia szlak bojowy Legionów Polskich - wyjaśnia, w jakim celu powołano Polską Organizację Wojskową - przedstawia formacje polskie, które powstały u boku Rosji</p>	<p>Stronnictw Niepodległościowych (1912), powstanie Centralnego Komitetu Narodowego (VII 1914), powstanie Naczelnego Komitetu Narodowego (VIII 1914), powstanie Komitetu Narodowego Polskiego (XI 1914), powstanie Komitetu Narodowego Polskiego w Lozannie (1917) - identyfikuje postacie Tadeusza Kasprzyckiego, Władysława Prażmowskiego ps. Belina - omawia proces formowania wojska polskiego we Francji - omawia genezę Legionów Polskich</p>	<p>wojnie toczony przez zaborców - ocenia, czy polskie jednostki wojskowe walczące w czasie I wojny światowej spełniły pokładane w nich nadzieje</p>
--	---	---	--	--	---	--

<p>Sprawa polska na arenie międzynarodowej</p>	<p>Sprawa polska na początku wojny Państwa centralne wobec sprawy polskiej Sprawa polska w polityce państw ententy Polacy na konferencji pokojowej w Paryżu</p>	<p>- lokalizuje w czasie wydanie Manifestu dwóch cesarzy (5 XI 1916), orędzie Thomasa Woodrowa Wilsona (8 I 1918), traktat wersalski (28 VI 1919) - identyfikuje postacie, Thomasa Woodrowa Wilsona, Ignacego Jana Paderewskiego, Romana Dmowskiego - wymienia postanowienia Aktu 5 listopada - wyjaśnia, dlaczego plan pokojowy prezydenta T. W. Wilsona miał przełomowe znaczenie dla sprawy polskiej</p>	<p>- stosuje pojęcie <i>mały traktat wersalski</i> - lokalizuje w czasie powołanie Rady Regencyjnej (IX 1917), konferencję pokojową w Paryżu (18 I 1919–21 I 1920) - identyfikuje postacie Wilhelma II, Franciszka Józefa, Mikołaja II - wymienia dokumenty dotyczące sprawy polskiej wydawane przez państwa centralne i państwa ententy prawne - przedstawia postanowienia konferencji pokojowej w Paryżu dotyczące Polski</p>	<p>- lokalizuje w czasie odezwę księcia Mikołaja (VIII 1914), odezwę Mikołaja II (XII 1916) - identyfikuje postacie Aleksandra Kakowskiego, Józefa Ostrowskiego, Zdzisława Lubomirskiego, Jana Kucharzewskiego - omawia stosunek państw zaborczych do sprawy polskiej w momencie wybuchu wojny - wyjaśnia, w jaki sposób władze niemieckie i austriackie realizowały obietnice zawarte w Akcie 5 listopada - wyjaśnia, co miało wpływ na zmianę w stanowisku Rosji wobec sprawy polskiej</p>	<p>- lokalizuje w czasie powołanie Tymczasowej Rady Stanu (I 1917), powołanie rządu Jana Kucharzewskiego (XI 1917) - charakteryzuje stosunek państw centralnych do sprawy polskiej - omawia przemiany, jakie zachodziły w stanowisku Rosji wobec sprawy polskiej</p>	<p>- ocenia znaczenie Aktu 5 listopada dla narodu polskiego - ocenia rolę, jaką w propagowaniu sprawy polskiej w latach 1914–1919 odegrał Ignacy Jan Paderewski</p>
--	---	---	---	--	--	---

Rozdział VI. Świat po I wojnie światowej

Ład wersalski	Traktat wersalski Rozpad Austro-Węgier Traktaty z Bułgarią i Turcją Nowe państwa w Europie Liga Narodów Mały traktat wersalski Pierwsze koncepcje zjednoczenia Europy	- stosuje pojęcie <i>Liga Narodów</i> - lokalizuje w czasie traktat wersalski (28 VI 1919), powstanie Ligi Narodów (I 1920) - lokalizuje w przestrzeni nowe kraje, które powstały w Europie po 1918 r. - wymienia postanowienia traktatu wersalskiego	- stosuje pojęcie <i>mały traktat wersalski</i> - lokalizuje w czasie traktat w Saint-Germain z Austrią (IX 1919), traktat w Neuilly z Bułgarią (XI 1919), traktat w Trianon z Węgrami (VI 1920), traktat w Sèvres z Turcją (VIII 1920), traktat w Lozannie (VII 1923) - wymienia postanowienia pokojów z Austrią, Węgrami, Bułgarią i Turcją - wyjaśnia przyczyny powstania Ligi Narodów	- stosuje pojęcie <i>ruch paneuropejski</i> - lokalizuje w czasie dołączenia Niemiec do Ligi Narodów (1926), dołączenia ZSRS do Ligi Narodów (1934) - lokalizuje w przestrzeni postanowienia traktatu wersalskiego - identyfikuje postać Mustafy Kemala Paszy - wyjaśnia okoliczności, w jakich doszło do rozpadu Austro-Węgier - omawia strukturę organizacyjną Ligi Narodów - wyjaśnia, dlaczego doszło do przyjęcia tzw. małego traktatu wersalskiego	- identyfikuje postacie Richarda Coudenhove-Kalergiego, Aristide'a Brianda, Franka Kellogga - wyjaśnia, w jakich okolicznościach doszło do upadku sułtanatu w Turcji - omawia pierwsze koncepcje zjednoczenia Europy - omawia nowy układ sił w Europie po zakończeniu I wojny światowej	- ocenia skutki wprowadzenia tzw. małego traktatu wersalskiego - ocenia rolę Ligi Narodów w okresie międzywojennym - ocenia, jakie znaczenie miały w okresie międzywojennym ruchy na rzecz zjednoczenia Europy
ZSRS – imperium komunistyczne	Powstanie ZSRS Gospodarka ZSRS Rządy Stalina Kult jednostki Międzynarodowa	- stosuje pojęcia <i>Nowa Polityka Ekonomiczna, kult jednostki</i> - lokalizuje w	- stosuje pojęcia <i>komunizm wojenny, czystki, łagier, Gułag</i> - lokalizuje w czasie funkcjonowanie NEP	- stosuje pojęcia <i>Międzynarodówka Komunistyczna (Komintern), kolektywizacja</i>	- lokalizuje w czasie powołanie Kominter-nu (1919) - identyfikuje postacie Grigorija	- ocenia politykę Józefa Stalina wobec przeciwników politycznych i

<p>działalność Kominternu Zbrodnie sowieckie przed II wojną światową Rywalizacja i współpraca ZSRS i Niemiec</p>	<p>czasie utworzenie ZSRS (XII 1922) - identyfikuje postacie Włodzimierza Lenina, Józefa Stalina - omawia zasady Nowej Polityki Ekonomicznej - wyjaśnia, na czym polegał kult jednostki w ZSRS</p>	<p>(1921–1928), traktat w Rapallo (IV 1922), początek rządów Stalina (1924), , pakt Ribbentrop–Mołotow (23.08.1939) - identyfikuje postacie Lwa Trockiego, Joachima von Ribbentropa, Wiaczesława Mołotowa - omawia okoliczności powstania ZSRS - wyjaśnia, na czym polegał komunizm wojenny i jakie niósł ze sobą skutki gospodarcze - wyjaśnia, w jakim celu wprowadzono kult Józefa Stalina w ZSRS - wyjaśnia, na czym polegał i jak działał system łagrów w ZSRS - opisuje relacje radziecko-niemieckie w okresie</p>	<p><i>rolnictwa, sowchoz, kolchoz, front ludowy</i> - lokalizuje w czasie wielką czystkę (1936–1938), Wielki Głód na Ukrainie (1932–1933), operację polską NKWD (1937–1938) - lokalizuje w przestrzeni obszar głodu w latach 1932–1933; regiony, w których znalazły się największe skupiska łagrów - wymienia i opisuje etapy przebudowy gospodarki ZSRS - wyjaśnia, jakie cele gospodarcze przyświecały władzy radzieckiej po 1928 r. - omawia skutki kolektywizacji rolnictwa w ZSRS - przedstawia przykłady zbrodni sowieckich przed II wojną światową - charakteryzuje sposób sprawowania władzy przez Józefa</p>	<p>Zinowiewa, Lwa Kamieniewa, Nikołaja Bucharina - omawia działalność Kominternu - przedstawia metody, jakimi Józef Stalin pozbywał się swoich przeciwników politycznych - wyjaśnia, dlaczego Józef Stalin zdecydował się na zbliżenie polityczne z III Rzeszą - wyjaśnia, na czym polegał fasadowy charakter ZSRS jako państwa federacyjnego</p>	<p>własnego narodu - ocenia, jakie skutki przyniosło zrealizowanie w praktyce planu budowy państwa komunistycznego</p>
--	--	--	---	---	--

			międzywojennym	Stalina		
Czas Wielkiego Kryzysu	Skutki I wojny światowej Czas koniunktury Wielki kryzys <i>New Deal</i>	- stosuje pojęcia <i>Wielki Kryzys, New Deal</i> , - lokalizuje w czasie Wielki Kryzys (1929-1933), wprowadzenie planu <i>New Deal</i> (1933) - wymienia zjawiska i procesy charakterystyczne dla Wielkiego Kryzysu - omawia założenia <i>New Deal</i>	- stosuje pojęcia <i>inflacja, hiperinflacja, koniunktura, "czarny czwartek", nacjonalizacja, interwencjonizm</i> - lokalizuje w czasie „czarny czwartek” (24 X 1929) - identyfikuje postacie Franklina Delano Roosevelta - charakteryzuje gospodarcze i społeczne skutki I wojny światowej - przedstawia działania podjęte w ramach realizacji <i>New Deal</i>	- stosuje pojęcia <i>banka kredytowa, deflacja, autarkia, handel barterowy, etatyzm, monopol, keynesizm</i> - lokalizuje w czasie hiperinflację w Europie (1923), okupację Zagłębia Ruhry przez aliantów (1923–1925) - identyfikuje postać Johna Keynesa - wyjaśnia, z jakiego powodu po I wojnie światowej pojawiło się zjawisko hiperinflacji - wyjaśnia, jakie skutki gospodarcze miała tzw. <i>banka kredytowa</i> w USA	- lokalizuje w czasie epidemię grypy hiszpanki (1918–1920) - przedstawia, w jaki sposób państwa europejskie próbowały chronić swoją gospodarkę przed Wielkim Kryzysem	- ocenia rolę keynesizmu w wychodzeniu USA i państw europejskich z Wielkiego Kryzysu - ocenia skutki Wielkiego Kryzysu
Rozwój faszystowskiego i nazizmu	Kryzys demokracji w Europie Narodziny włoskiego faszystowskiego Republika Weimarska Powstanie nazizmu Przejęcie władzy przez	- stosuje pojęcia <i>fasyzm, ruch narodowosocjalistyczny (nazizm), Führer</i> - lokalizuje w czasie początek	- stosuje pojęcie <i>Duce</i> - lokalizuje w czasie marsz na Rzym (1922), traktaty w Locarno (1925), „noc długich noży”	- stosuje pojęcia <i>protekcjonizm gospodarczy, eugenika</i> - lokalizuje w czasie powstanie ruchu faszystowskiego we	- lokalizuje w czasie powstanie Narodowej Partii Faszystowskiej we Włoszech (1921), powstanie obozów koncentracyjnych w	- ocenia, które założenia ideologii nazistowskiej mogły prowadzić do zbrodniczej działalności jej zwolenników

<p>Hitlera Rządy Hitlera Społeczeństwo III Rzeszy Początki zbrodni hitlerowskich</p>	<p>rządów Mussoliniego (1922), początek rządów Hitlera (I 1933) - identyfikuje postacie Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera - wymienia założenia doktryny faszystowskiego i nazizmu</p>	<p>(1934), ustawy norymberskie (1935), „noc kryształowa” (1938) - identyfikuje postacie Heinricha Himmlera, Josefa Goebbelsa - omawia działania, jakie podjął Benito Mussolini w celu utworzenia państwa faszystowskiego we Włoszech - omawia przyczyny narodzin nazizmu w Niemczech - wyjaśnia, w jakich okolicznościach Adolf Hitler przejął władzę w Niemczech - omawia proces tworzenia niemieckiego państwa nazistowskiego - omawia metody, które stosowali naziści w celu stworzenia posłusznego sobie społeczeństwa</p>	<p>Włoszech (1919), pucz monachijski (1923), pakt laterański (1929), Republikę Weimarską (1919–1933), rozpoczęcie zbrojeń przez Niemcy (1935), remilitaryzację Nadrenii (1936) - identyfikuje postacie Wiktora Emanuela III, Paula von Hindenburga - wyjaśnia, dlaczego Europa w końcu lat 20. i na początku lat 30. XX w. przeżywała kryzys demokracji - wyjaśnia, jaką rolę odegrali Benito Mussolini i Adolf Hitler w budowaniu państwa totalitarnego we Włoszech i Niemczech - wyjaśnia, z czego wynikał antysemityzm nazistowski i jakie miał konsekwencje - omawia okoliczności i skutki puczu</p>	<p>Niemczech (1933), podpalenie Reichstagu (II 1933) - identyfikuje postać Alfreda Rosenberga - omawia proces tworzenia się faszystowskiego we Włoszech - charakteryzuje sytuację wewnętrzną i politykę zagraniczną Republiki Weimarskiej - wymienia grupy, które zostały wykluczone ze społeczeństwa niemieckiego i przedstawia stosowane wobec nich metody represji - wyjaśnia, jakie znaczenie naziści przypisywali eugenicie - porównuje założenia ideowe włoskiego faszystowskiego i niemieckiego nazizmu</p>	<p>- wymienia działania włoskich faszystów i niemieckich nazistów, które świadczą o totalitarnym charakterze stworzonych przez nich państw</p>
--	---	--	--	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia rolę, jaką odgrywała propaganda w nazistowskich Niemczech - wymienia działania nazistów, które miały prowadzić do eksterminacji Żydów w Niemczech 	<ul style="list-style-type: none"> monachijskiego - wyjaśnia, dlaczego Adolf Hitler rozprawił się z przywódcami SA - wymienia przykłady zbrodni hitlerowskich w latach 30. XX w. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, w jaki sposób naziści pozbyli się opozycji politycznej w Niemczech 	
Przemiany społeczne w okresie międzywojennym	<ul style="list-style-type: none"> Emancypacja kobiet Rzeczony rozwój oświaty i sytuacja wyznaniowa Rzeczony rozwój mass mediów Kultura masowa w okresie międzywojennym Rzeczony rozwój techniki Architektura okresu międzywojennego 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia <i>demokratyzacja</i>, <i>społeczeństwo masowe</i> - omawia społeczne, polityczne i kulturowe skutki emancypacji kobiet - wymienia cechy kultury masowej 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia <i>mass media</i>, <i>społeczeństwo konsumpcyjne</i>, <i>socrealizm</i>, <i>modernizm</i> - omawia przyczyny i skutki powstania kultury masowej - wyjaśnia, na czym polegał socrealizm - omawia cechy charakterystyczne architektury okresu międzywojennego 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>funkcjonalizm</i> - lokalizuje w czasie pierwszą audycję telewizyjną (1928), ogłoszenie Karty ateńskiej (1933) - wyjaśnia, dlaczego w okresie międzywojennym pogłębiło się zjawisko laicyzacji - charakteryzuje kierunki w rozwoju techniki w okresie międzywojennym 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>Karta ateńska</i> - identyfikuje postacie Le Corbusiera, Waltera Gropiusa - porównuje rozwój kultury masowej w państwach demokratycznych i totalitarnych 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia skutki społeczne demokratyzacji życia po I wojnie światowej - ocenia, które wynalazki upowszechnione w okresie międzywojennym najbardziej zmieniły życie ludzi
Świat na drodze ku nowej wojnie	<ul style="list-style-type: none"> Podboje Włoch i Japonii Militaryzacja Niemiec Wojna domowa w Hiszpanii 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia <i>Anschluss</i>, <i>państwa osi</i> - lokalizuje w czasie 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia <i>Blitzkrieg</i>, <i>appeasement</i> - lokalizuje w czasie wojnę domową w 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>pakt antykominternowski</i> - lokalizuje w czasie powstanie cesarstwa Mandżukuo (1931), 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie wystąpienie Włoch z Ligi Narodów (1936), rzeź nankińską 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia postawę państw europejskich wobec wojny domowej w Hiszpanii

	<p>Przyłączenie Austrii do Niemiec Rozbiory Czechosłowacji</p>	<p>ukształtowanie się osi Rzym–Berlin–Tokio (1936–1937), Anschluss Austrii (III 1938), aneksję Czechosłowacji przez Niemcy (III 1939) - lokalizuje w przestrzeni zdobycze Niemiec po przejęciu władzy przez Hitlera - identyfikuje postacie Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera .</p>	<p>Hiszpanii (VII 1936 – III 1939), układ monachijski (IX 1938) - identyfikuje postać Francisca Franco - wymienia działania Adolfa Hitlera zmierzające do uczynienia z Niemiec potęgi militarnej - wyjaśnia, w jakich okolicznościach doszło do zwołania międzynarodowej konferencji w Monachium - wymienia postanowienia konferencji monachijskiej - wyjaśnia, na czym polegała polityka appeasementu - omawia przyczyny i skutki Anschlussu Austrii - wymienia etapy ekspansji terytorialnej nazistowskich</p>	<p>początek niemieckich zbrojeń (1935), napaść Włoch na Etiopię (X 1935 – V 1936), remilitaryzację Nadrenii (1936), napaść Japonii na Chiny (1937), zajęcia Albanii przez Włochy (1939), aneksję Kłajpedy przez Niemcy (III 1939) - identyfikuje postacie Neville’a Chamberlaina, Edouarda Daladiera - omawia ekspansję terytorialną Japonii w Azji i jej skutki - przedstawia podboje Włoch w Afryce i Europie - charakteryzuje proces militaryzacji Niemiec - przedstawia proces budowania sojuszy polityczno-militarnych przez III Rzeszę - omawia losy</p>	<p>(1937/1938), zniszczenie Guerniki (1937) - identyfikuje postacie Hajle Sellasjego, Emila Hachy - omawia przyczyny wojny domowej w Hiszpanii - wyjaśnia, jaki wpływ na przebieg wojny w Hiszpanii miało wsparcie niemieckie i włoskie udzielone gen. Francisco Franco - wyjaśnia, kto i dlaczego opowiedział się po stronie wojsk republikańskich w wojnie domowej w Hiszpanii - porównuje politykę podbojów Włoch i III Rzeszy w okresie międzywojennym</p>	<p>- ocenia skutki stosowania polityki <i>appeasementu</i> wobec Adolfa Hitlera</p>
--	--	---	--	--	--	---

			Niemiec w latach 30. XX w.	Czechosłowacji po konferencji monachijskiej		
Rozdział VII. II Rzeczpospolita						
Odrodzenie Rzeczypospolitej	Pierwsze ośrodki władzy Odzyskanie niepodległości Ustrój nowego państwa Trudne początki niepodległości	- lokalizuje w czasie przejęcie przez Józefa Piłsudskiego władzy wojskowej w Polsce (11 XI 1918), uchwalenie małej konstytucji (20 II 1919) - identyfikuje postacie Józefa Piłsudskiego, Ignacego Jana Paderewskiego - wyjaśnia, dlaczego dzień 11 listopada 1918 r. jest uważany za datę odzyskania przez Polskę niepodległości	- lokalizuje w czasie działalność Rady Regencyjnej (X 1917 – XI 1918), objęcie przez Józefa Piłsudskiego funkcji Naczelnika Państwa (XI 1918), otwarcie obrad Sejmu Ustawodawczego (II 1920) - lokalizuje w przestrzeni siedziby pierwszych ośrodków władzy na ziemiach polskich - identyfikuje postacie Ignacego Daszyńskiego, Wincentego Witosa, Jędrzeja Moraczewskiego - omawia wydarzenia, które doprowadziły do odzyskania przez Polskę	- lokalizuje w czasie powstanie Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej (XI 1918), rząd Jędrzeja Moraczewskiego (XI 1918 – I 1919), wybory do Sejmu Ustawodawczego (I 1919), rząd Ignacego Jana Paderewskiego (I – XII 1919) - porównuje programy lokalnych ośrodków polskiej władzy powstałych w 1918 r. - omawia ustrój II Rzeczypospolitej wynikający z małej konstytucji - omawia kolejne etapy odradzania się państwa polskiego	- przedstawia i ocenia reformy rządu Jędrzeja Moraczewskiego - przedstawia zniszczenia wojenne na ziemiach polskich	- ocenia rolę Józefa Piłsudskiego w procesie kształtowania się początków niepodległości - wyjaśnia, jakie znaczenie dla odrodzonego państwa polskiego miało objęcie urzędu premiera przez Ignacego Jana Paderewskiego

			<p>niepodległości w 1918 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia lokalne ośrodki polskiej władzy powstałe w 1918 r. - opisuje problemy, na jakie napotykała integracja ziem wchodzących w skład odrodzonego państwa 			
<p>Kształtowanie się granicy zachodniej i południowej</p>	<p>Jaka powinna być odrodzona Polska?</p> <p>Powstanie wielkopolskie</p> <p>Powrót Pomorza do Polski</p> <p>Wolne Miasto Gdańsk</p> <p>I powstanie śląskie</p> <p>II powstanie śląskie</p> <p>Plebiscyt i III powstanie śląskie</p> <p>Spór o Śląsk Cieszyński</p> <p>Plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>plebiscyt</i> - wymienia tereny, który były przedmiotem sporu między Rzeczpospolitą a Niemcami po I wojnie światowej - lokalizuje w przestrzeni obszary plebiscytowe, skutki plebiscytów na Warmii, Mazurach, Powiślu i Górnym Śląsku 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia <i>koncepcja inkorporacyjna</i>, <i>koncepcja federacyjna</i> (<i>koncepcja jagiellońska</i>) - lokalizuje w czasie powstanie wielkopolskie (27 XII 1918 – 16 II 1919), I powstanie śląskie (VIII 1919), plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu (VII 1920), II powstanie śląskie (VIII 1920), plebiscyt na Górnym 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie przybycie I.J. Paderewskiego do Poznania (26 XII 1918), podpisanie traktatu wersalskiego (VI 1919), zaślubiny Polski z morzem (II 1920) - identyfikuje postacie Stanisława Taczaka, Józefa Dowbora-Muśnickiego - przedstawia okoliczności wybuchu powstania wielkopolskiego - wyjaśnia, w jaki sposób rozstrzygnięto 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>konwencja górnośląska</i> - lokalizuje w czasie rozejmu w Trewirze (II 1919), podział Śląska Cieszyńskiego (VII 1919), podział Górnego Śląska (X 1921) - porównuje i ocenia koncepcje polityczne dotyczące kształtu odrodzonej Rzeczypospolitej - wymienia uprawnienia, jakie 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia, czy podział Górnego Śląska po III powstaniu śląskim był korzystny dla Polski - omawia problemy, które mogły wynikać z podziału Górnego Śląska oraz zapisów traktatu wersalskiego dotyczących Pomorza

		<ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego, Ignacego Jana Paderewskiego - omawia założenia koncepcji inkorporacyjnej i federacyjnej 	<p>Śląsku (III 1921), III powstanie śląskie (V-VII 1921)</p> <ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w przestrzeni zasięg powstania wielkopolskiego, miejsce symbolicznych zaślubin Polski z morzem, Wolne Miasto Gdańsk, zasięg powstań śląskich - identyfikuje postacie Józefa Hallera, Wojciecha Korfantego - omawia przebieg i skutki powstania wielkopolskiego - przedstawia znaczenie powrotu Pomorza do Polski - omawia przyczyny i skutki powstań śląskich - omawia wyniki plebiscytów na Górnym Śląsku oraz na Warmii, Mazurach i Powiślu 	<p>polsko-niemiecki spór o Pomorze</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia międzynarodowe decyzje, jakie zapadły w kwestii podziału Górnego Śląska po III powstaniu śląskim 	<p>przyznano Polsce w Wolnym Mieście Gdańsku</p>	
--	--	--	--	---	--	--

			- omawia przyczyny i skutki sporu polsko-czeskiego o Śląsk Cieszyński			
Walki o granicę wschodnią	Konflikt polsko-ukraiński Początek konfliktu z bolszewikami Ofensywa bolszewików Bitwa Warszawska Pokój ryski Sprawa Wileńszczyzny	- stosuje pojęcie <i>cud nad Wisłą</i> - lokalizuje w czasie wojnę polsko-bolszewicką (14 II 1919 – 18 III 1921), pokój ryski (18 III 1921) - lokalizuje w czasie i przestrzeni Bitwę Warszawską (13-15 VIII 1920) - identyfikuje postać Józefa Piłsudskiego - wyjaśnia, dlaczego Bitwę Warszawską nazwano <i>cudem nad Wisłą</i> - wymienia postanowienia pokoju ryskiego	- stosuje pojęcie <i>Orleńa Lwowskie</i> - lokalizuje w czasie wojnę polsko-ukraińską (XI 1918 – VII 1919), utworzenie Litwy Środkowej (X 1920), operację niemeńską (IX 1920) - lokalizuje w przestrzeni granicę określoną w pokoju ryskim, terytorium Litwy Środkowej - lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Komarowem (VIII 1920) - identyfikuje postacie Michaiła Tuchaczewskiego, Tadeusza Rozwadowskiego, Lucjana Żeligowskiego - omawia przebieg wojny polsko-	- stosuje pojęcie <i>linia Curzona</i> - lokalizuje w czasie zawarcie sojuszu II RP z URL (IV 1920), utworzenie Rady Obrony Państwa (VII 1920) - lokalizuje w czasie i przestrzeni zajęcie Kijowa przez wojska polskie i ukraińskie (V 1920) - lokalizuje w przestrzeni linię Curzona - identyfikuje postacie Symona Petlury, Władysława Grabskiego, Wincentego Witosa - omawia walki Polaków o Lwów, Galicję Wschodnią i Wołyń w latach 1918-1919 - wyjaśnia, w jakich okolicznościach	- lokalizuje w czasie zawarcie traktatu brzeskiego z URL (II 1918) - identyfikuje postacie Feliksa Dzierżyńskiego, Juliana Marchlewskiego, Siemiona Budionnego - przedstawia proces tworzenia się państwowości ukraińskiej w Galicji Wschodniej - wymienia postanowienia konferencji w Spa - omawia skutki polityczne i militarne konferencji w Spa - przedstawia pertraktacje polsko-sowieckie w Mińsku i ich konsekwencje	- ocenia polityczne i militarne znaczenie Bitwy Warszawskiej - ocenia sposób rozwiązania polsko-litewskiego sporu o Wilno

			<p>bolszewickiej</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jaką rolę odgrywała wojna propagandowa prowadzona w 1920 r. przez obie strony konfliktu - wyjaśnia, na czym polegał polski plan obrony Warszawy przed wojskami bolszewickimi 	<p>doszło do zawarcia sojuszu polsko-ukraińskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jakie skutki polityczne i militarne miała ofensywa bolszewików w 1920 r. - omawia etapy Bitwy Warszawskiej - porównuje siły obu armii biorących udział w Bitwie Warszawskiej - wyjaśnia, co zdecydowało o sukcesie Polaków w Bitwie Warszawskiej - wyjaśnia, w jaki sposób rozwiązano polsko-litewski spór o Wilno 		
Rządy parlamentarne	<p>Konstytucja marcowa II Rzeczypospolitej</p> <p>Elekcja i śmierć prezydenta Narutowicza</p> <p>Rządy parlamentarne w II Rzeczypospolitej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie uchwalenie konstytucji marcowej (17 III 1921), zabójstwo prezydenta G. Narutowicza (16 XII 1922) 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie wybór G. Narutowicza na prezydenta (9 XII 1922) - identyfikuje postacie Macieja Rataja, Stanisława Wojciechowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie utworzenie Komisji Konstytucyjnej (II 1919), wybory do Sejmu I kadencji (XI 1922) - identyfikuje postacie Władysława Sikorskiego, 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia proces wyboru pierwszego prezydenta II Rzeczypospolitej - ocenia zakres kompetencji prezydenta zapisanych w konstytucji 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia rządy parlamentarne w II Rzeczypospolitej

		<ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postać Gabriela Narutowicza - omawia ustrój II Rzeczypospolitej na podstawie konstytucji marcowej 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia zakres praw i wolności obywatelskich określonych w konstytucji marcowej - charakteryzuje rządy parlamentarne w II Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> Maurycego Zamoyskiego, Ignacego Daszyńskiego, Jana Baudouina de Courtenay, Władysława Grabskiego - przedstawia proces prac nad konstytucją marcową - charakteryzuje scenę polityczną II Rzeczypospolitej 	marcowej	
Przewrót majowy i rządy sanacji	<ul style="list-style-type: none"> Kryzys rządów parlamentarnych Przewrót majowy Nowela sierpniowa Rządy sanacyjne Konstytucja kwietniowa Represje wobec opozycji Obóz sanacyjny po śmierci Piłsudskiego Polski autorytaryzm 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia <i>sanacja</i>, <i>autorytaryzm</i> - lokalizuje w czasie przewrót majowy (12-15 V 1926), konstytucję kwietniową (24 IV 1935) - identyfikuje postacie Józefa Piłsudskiego, Ignacego Mościckiego - wymienia skutki polityczne przewrotu 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>partyjniactwo</i> - lokalizuje w czasie prezydenturę I. Mościckiego (VI 1926 – IX 1939), uchwalenie noweli sierpniowej (1926), wybory brzeskie (XI 1930), śmierć J. Piłsudskiego (12 V 1935) - identyfikuje postacie Wincentego Witosa, Stanisława Wojciechowskiego, Józefa Becka, Edwarda Rydza- 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia <i>wybory brzeskie</i>, <i>getto ławkowe</i>, <i>numerus clausus</i> - lokalizuje w czasie powstanie BBWR (1928), Kongres Obrony Prawa i Wolności Ludu (VI 1930), proces brzeski (1931–1932) - identyfikuje postacie Kazimierza Bartla, Walerego Sławka, Adama Koca - omawia przejawy kryzysu politycznego w Polsce w połowie 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie założenie obozu w Berezie Kartuskiej (1934), powstanie OZN (1937), powstanie Frontu Morges (1936), powstanie ONR (1934) - identyfikuje postać Bronisława Pierackiego - porównuje pozycję i uprawnienia prezydenta w konstytucji marcowej i kwietniowej 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia wpływ kryzysu wewnętrznego na pozycję międzynarodową II Rzeczypospolitej - ocenia decyzję Józefa Piłsudskiego o dokonaniu przewrotu politycznego w Polsce - ocenia politykę rządów sanacji wobec opozycji

		majowego	Śmigłego - wyjaśnia, jakie zmiany ustrojowe wprowadziła konstytucja kwietniowa - wyjaśnia, na czym polegała dekompozycja obozu sanacji po śmierci Józefa Piłsudskiego - omawia cechy ustroju autorytarnego w Polsce	lat 20. XX w. - wyjaśnia, jaką rolę miał odgrywać BBWR w polskim życiu politycznym - omawia przebieg przewrotu majowego - wymienia ugrupowania opozycyjne wobec rządów sanacji - wyjaśnia, w jaki sposób sanacja rozprawiła się w opozycją polityczną	- przedstawia przejawy antysemityzmu na polskich uczelniach w II Rzeczypospolitej	
Spółeczeństwo i gospodarka II Rzeczypospolitej	Spółeczeństwo II Rzeczypospolitej Mniejszości narodowe w Rzeczypospolitej Problemy gospodarcze II Rzeczypospolitej Reformy Grabskiego Budowa portu w Gdyni Inwestycje przemysłowe w latach 30.	- stosuje pojęcie <i>Polska A i B</i> - lokalizuje w czasie wprowadzenie reformy walutowej (1924), budowę Centralnego Okręgu Przemysłowego (1936–1939) - lokalizuje w przestrzeni Centralny Okręg Przemysłowy,	- stosuje pojęcie <i>wojna celna</i> - lokalizuje w czasie rozpoczęcie budowy portu w Gdyni (1921), uchwalenie ustawy o reformie rolnej (1925), wojnę celną (1925–1934) - lokalizuje w przestrzeni główne okręgi przemysłowe II Rzeczypospolitej - identyfikuje postać Władysława Grabskiego	- lokalizuje w przestrzeni województwa, w których dominowali przedstawiciele mniejszości narodowych - charakteryzuje mniejszości narodowe zamieszkujące II Rzeczpospolitą - przedstawia okoliczności budowy portu w Gdyni - wymienia przykłady	- omawia sytuację prawną mniejszości narodowych w Polsce - omawia realizację reform gospodarczych przez rząd Władysława Grabskiego	- ocenia politykę II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych - ocenia skuteczność reform gospodarczych podejmowanych w II Rzeczypospolitej

		<p>podział na Polskę A i B</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postać Eugeniusza Kwiatkowskiego - wymienia mniejszości narodowe i wyznaniowe w społeczeństwie II Rzeczypospolitej - wyjaśnia, dlaczego Gdynia była nazywana polskim oknem na świat 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia strukturę etniczną, wyznaniową i zawodową społeczeństwa II Rzeczypospolitej - wymienia najważniejsze problemy gospodarcze, przed którymi stanęła II Rzeczpospolita - wyjaśnia, na czym polegała i jakie miała skutki wojna celna z Niemcami - wymienia cechy charakterystyczne Wielkiego Kryzysu w Polsce - wyjaśnia, jaką rolę miał odegrać COP w rozwoju gospodarczym Polski 	<p>inwestycji zrealizowanych w ramach COP</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia zasługi Eugeniusza Kwiatkowskiego dla rozwoju polskiej gospodarki 		
<p>Kultura i nauka w II Rzeczypospolitej</p>	<p>Początki oświaty w II Rzeczypospolitej</p> <p>Reformy szkolnictwa</p> <p>Nauka polska</p> <p>Literatura okresu międzywojennego</p> <p>Sztuka i architektura w II Rzeczypospolitej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie reformę edukacji Janusza Jędrzejewicza (1932) - identyfikuje postacie Janusza Jędrzejewicza, 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie reformę edukacji Stanisława Grabskiego (1924) - identyfikuje postacie Stanisława Grabskiego, Stefana Banacha, Zofii 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie Nagrodę Nobla dla Władysława Reymonta (1924) - identyfikuje postacie Ludwika Hirszfelda, Marii Dąbrowskiej, Tadeusza Dołęgi- 	<ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie Hugona Steinhausa, Mariana Rejewskiego, Henryka Zygałskiego, Jerzego Różyckiego, 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia dorobek kulturalny i naukowy II Rzeczypospolitej

	<p>Kino i radio w międzywojennej Polsce Sport w II Rzeczypospolitej</p>	<p>Stefana Żeromskiego, Władysława Reymonta - wymienia reformy szkolnictwa przeprowadzone w II Rzeczypospolitej - wymienia dziedziny naukowe, w których polscy uczeni zyskali uznanie w latach 20. i 30.</p>	<p>Nałkowskiej, Witolda Gombrowicza, Brunona Schulza, Stanisława Ignacego Witkiewicza – Witkacego, Czesława Miłozza, Juliana Tuwima - przedstawia osiągnięcia polskiej literatury - wymienia nurty, jakie dominowały w polskim malarstwie dwudziestolecia międzywojennego - przedstawia najważniejszych twórców polskiej literatury w okresie międzywojennym</p>	<p>Mostowicza, Tadeusza Boya-Żeleńskiego, Antoniego Słonimskiego, Jana Lechonia, Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego, Karola Szymanowskiego, Jana Kiepury, Poli Negri, Janusza Kusocińskiego - omawia problemy polskiej oświaty w początkach niepodległości - omawia osiągnięcia nauki polskiej w okresie międzywojennym - charakteryzuje sztukę i architekturę w II Rzeczypospolitej</p>	<p>Stanisława Wigury, Franciszka Żwirki, Zofii Kossak-Szczuckiej, Juliusza Kadena-Bandrowskiego, Sergiusza Piaseckiego, Kazimierza Wierzyńskiego, Jarosława Iwaszkiewicza, Tadeusza Peipera, Jerzego Lieberta, Karola Rostworowskiego, Juliusza Osterwy, Leona Schillera, Haliny Konopackiej, Jadwigi Jędrzejowskiej, Stanisława Marusarza - omawia rozwój teatru i muzyki w okresie międzywojennym - przedstawia rozwój kina i radia w międzywojennej Polsce - omawia</p>	
--	---	--	--	---	--	--

					sukcesy polskich sportowców w okresie międzywojennym	
Polityka zagraniczna II Rzeczypospolitej	Polska na arenie międzynarodowej Polityka międzynarodowa w okresie sanacji Przyłączenie Zaolzia do Rzeczypospolitej Niemieckie żądania wobec Polski Zacieśnienie współpracy w Wielką Brytanią i Francją Aktywizacja polskiego społeczeństwa Pakt Ribbentrop-Mołotow	- stosuje pojęcie <i>polityka równej odległości (równowagi)</i> - lokalizuje w czasie układ o nieagresji między Polską i ZSRS (1932), układ o niestosowaniu przemocy między Polską a Niemcami (1934), przemówienie J. Becka w sejmie (V 1939), pakt Ribbentrop-Mołotow (23 VIII 1939) - identyfikuje postać Józefa Becka - wymienia żądania wobec Polski wysuwane przez III Rzeszę	- lokalizuje w czasie układy sojusznicze z Francją i Rumunią (1921), przyłączenie Zaolzia do Polski (X 1938), polsko-brytyjski układ sojuszniczy (25 VIII 1939) - lokalizuje w przestrzeni Zaolzie - identyfikuje postacie Joachima von Ribbentropa, Wiaczesława Mołotowa - omawia okoliczności przyłączenia Zaolzia do Polski - omawia postawę polskiego społeczeństwa w obliczu zbliżającej się wojny - wymienia postanowienia paktu	- stosuje pojęcia <i>Międzymorze, polityka prometejska</i> - lokalizuje w czasie podpisanie konkordatu (1925), traktat w Locarno (1925), udzielenie gwarancji Polsce przez Wielką Brytanię (III 1939) - wyjaśnia, jaki wpływ na międzynarodową pozycję Polski miał traktat w Locarno - wyjaśnia, jaką rolę w polskiej polityce zagranicznej miał odgrywać sojusz z Francją i Rumunią - przedstawia, na czym miała polegać idea Międzymorza i polityka prometejska - omawia proces zacieśniania współpracy Polski z Wielką Brytanią i	- identyfikuje postacie Józefa Lipskiego, Neville'a Chamberlaina - charakteryzuje położenie międzynarodowe II Rzeczypospolitej w latach 20. XX w. - wyjaśnia, dlaczego idea Międzymorza i polityka prometejska poniosły fiasko - wyjaśnia, jak władze Wolnego Miasta Gdańska odebrały niemieckie żądania wobec Polski - omawia skutki polskiej polityki zagranicznej prowadzonej w okresie sanacji	- ocenia międzynarodową pozycję Polski w okresie międzywojennym - ocenia sposób rozwiązania problemu Zaolzia w latach 30. XX w. - ocenia postawę władz polskich wobec żądań wysuwanych przez III Rzeszę w 1938 r. - ocenia postawę polskiego społeczeństwa w obliczu zbliżającej się wojny

		w 1938 r. - przedstawia postawę polskich władz wobec żądań III Rzeszy	Ribbentrop-Mołotow	Francją w przededniu wybuchu II wojny światowej - wyjaśnia, na czym polegała polityka równowagi i omawia sposób jej realizacji		
--	--	--	--------------------	---	--	--